

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

OPMERKINGEN BIJ DE VERKOOP VAN DOOR GEBREK AANGETASTE DIEREN

De aanwezigheid van een gebrek of de afwezigheid van bepaalde hoedanigheden bij de verkoop van dieren kunnen in veel gevallen aanleiding geven tot verschillende vorderingen waarvan de rechtsgrond niet altijd duidelijk is. Twee voorname vragen worden in dit verband vaak gesteld : 1) Welke rechtsgrond zal men invoeren; 2) Welke rechtbank is bevoegd om hiervan kennis te nemen?

1. *Tot welke vorderingen kan de aanwezigheid van een gebrek of de afwezigheid van een hoedanigheid aanleiding geven bij de verkoop van dieren?*

Zeër vaak wordt deze vraag gesteld waar het gaat om een verkoop van huisdieren welke aangetast zijn door een zogenaamd verkoopvernietigend gebrek. De eerste redplank waarnaar in dergelijke gevallen meestal gegrepen wordt is de wet van 25 Augustus 1885 aangevuld door de wet van 3 Juli 1894. De uitoefening van de vordering voorzien in die wetgeving is echter ondergeschikt aan bepaalde, soms zeer korte termijnen, zo de koper, die in de praktijk vaak zijn tijd verspeelt met afwachten en onderhandelen, zich nadien in de onmogelijkheid bevindt om nog deze rechtsgrond in te roepen.

Hetzelfde lot is overigens beschoren aan kopers van huisdieren welke niet vermeld zijn in de Koninklijke Besluiten genomen ter uitvoering van de voormelde wetten (bv. varkens, pluimvee, honden, enz.) of van huisdieren welke aangetast zijn door andere geheime gebreken welke niet genoemd werden in een van die Koninklijke Besluiten.

Derhalve is een onderzoek naar de voorwaarden voor de uitoefening der vordering voorzien door de wetgeving van 1885 en 1894 alsook naar de mogelijkheid en de voorwaarden van andere rechtsgronden niet zonder enig belang.

- A. *De vordering tot koopontbinding wegens verborgen gebrek der zaak, steunend op de wet van 25 Augustus 1885 of op de wet van 3 Juli 1894.*

De nederlandse vertalingen van «vices rédhibitoires» door «koopvernietigende gebreken» (art. 1625 BWB), welke een zeer ongelukkige weergave is van

de franse tekst, is misleidend omdat zij bij eerste zicht doet onderstellen dat de zogenaamde koopvernietigende gebreken aanleiding geven tot een vordering tot nietigverklaring van de koopovereenkomst. Het Hof van Verbreking heeft echter terecht erop gewezen dat de vordering op grond der wetten van 25 Augustus 1885 en 3 Juli 1894 niet de nietigverklaring maar wel de ontbinding van de overeenkomst voor gevolg heeft (Verbr. 23.11.1939, Pas., I, 488).

Het principe dat in deze speciale wetgeving wordt toegepast vindt zijn oorsprong in de artikelen 1641 tot 1647 BWB. doch wordt aan bepaalde voorwaarden ondergeschikt.

De basis van deze vordering blijft echter gelegen in de verplichting van de verkoper de koper te vrijwaren tegen de verborgen gebreken welke de verkochte zaak geschikt maken voor het gebruik waartoe zij objectief bestemd is, — of die dat gebruik derwijze verminderen dat de koper, indien hij kennis hadde gekregen van die gebreken ze niet of slechts tegen mindere prijs zou hebben gekocht.

Art. 1644 B.W. verleent echter de koper twee verschillende acties :

- a) Een vordering tot teruggave (action rédhibitoire), die eigenlijk een species is van de vordering tot ontbinding (action résolutoire). (Zie Pand. b.V° Action résolutoire). Zij strekt ertoe zich de prijs te doen teruggeven mits teruggave van de verkochte zaak.

- b) Een vordering tot prijsvermindering ofte actio quanti minoris ten einde zich een gedeelte van de prijs te doen teruggeven mits behoud der gekochte zaak.

Oorzaak van de speciale wetgeving inzake verborgen gebreken bij huisdieren is het feit dat het B.W. slechts vaag de gebreken die aanleiding geven tot vrijwaring heeft omschreven en evenzo vaag is gebleven bij de bepaling van de termijn binnen dewelke deze vordering door de koper moet ingesteld worden « binnen een korte tijd, overeenkomstig de aard van de koopvernietigende gebreken » (Pand. b. V° Garantie, Vente et échange d'animaux, n° 1).

De wet van 25 Augustus 1885, aangevuld door de wet van 3 Juli 1894, vervangt dus de artikelen van het B.W. inzake vrijwaring wegens koopvernietigende gebreken zoals overigens voldoende blijkt uit artikel 1 : « Sont réputés vices rédhibitoires et donneront

seuls ouverture à l'action résultant de l'article 1641 du code civil...». Zij is dus een derogatie aan het algemeen principe van art. 1641 en volgende B.W. doch anderzijds behoudt die speciale wetgeving impliciet de beginselen van het B.W. waaraan zij niet uitdrukkelijk afbreuk heeft gedaan (Van Almeynes, *Traité théorique et pratique des vices rédhibitoires dans les ventes et échanges d'animaux domestiques*, n° 2). Daaruit volgt o.m.:

1) De vordering tot prijsvermindering (*actio quanti minoris*) bij de verkoop van huisdieren is niet meer mogelijk.

Voor wat de huisdieren betreft bestemd voor het gebruik van de mens (wet van 1885) staat dit uitdrukkelijk in art. 12.

Voor wat huisdieren aangaat bestemd tot het verbruik van de mens (wet van 1894) werd dit voor de Senaat verklaard door de toenmalige Minister van Landbouw bij de voorlegging van het wetsontwerp dat reeds door de Kamer was gestemd (Parl. Ann., Senaatszitting 1893-1894, bl. 622).

2) De vordering tot teruggave staat enkel meer open voor die bepaalde soorten huisdieren en wegens die bepaalde gebreken of ziekten die opgesomd worden in Koninklijke Besluiten genomen ter uitvoering der wet van 1885, wanneer het gaat om huisdieren bestemd tot gebruik van de mens. Voor wat betreft de huisdieren bestemd voor verbruik wordt geen onderscheid gemaakt wegens het soort van huisdier noch wegens het soort van gebrek.

Voorwaarden tot uitoefening der vordering tot vrijwaring wegens verborgen gebreken:

1. Volgens de wet van 25 Augustus 1885:

a) Het huisdier waarover het gaat moet onder te brengen zijn bij een der soorten vermeld in artikel 1 dezer wet en moet aangetast zijn door een ziekte of gebrek, voorzien in een der Koninklijke Besluiten genomen ter uitvoering dezer wet (ttz. K.B. van 3.9.1885; K.B. van 19.7.1927 gewijzigd door K.B. van 1.4.1936).

Aldus kan bv. de vrijwaringsactie niet worden ingesteld bij verkoop van varkens omdat deze diersoort, hoewel vermeld in art. 1 der wet, niet voorkomt in de Koninklijke Besluiten die de ziekten bepalen.

b) De vordering moet tijdig zijn ingesteld. De termijnen worden bepaald in de uitvoeringsbesluiten. Zij zullen niet langer zijn dan 30 dagen behoudens verlenging uit hoofde van afstanden volgens artikelen 3 en 5 al. 1. & 2.

Die termijnen vangen aan daags na de verkoop en zij worden geschorst door een daging voor een onbevoegde rechtbank. (Zie Grandjean, *La vente et l'échange des animaux domestiques*, Verviers, 1933, bl. 92 & 93).

c) Binnen diezelfde termijnen moet de aanstelling van een deskundige gedaan worden met opdracht het koopvernietigend gebrek vast te stellen en hiervan proces-verbaal op te maken.

In geval het dier wegens besmettelijke koopvernietigende ziekte werd geslacht heeft het proces-verbaal dat hierbij door de overheid wordt opgemaakt dezelfde waarde als de expertise voorzien in het eerste geval.

2. Volgens de wet van 3 Juli 1894:

a) Het kwestig huisdier moet bestemd zijn tot verbruik ttz. om geslacht te worden.

Bij betwisting moet de koper hiervan het bewijs

leveren volgens de regels van art. 1341 B.W. Hij moet bewijzen dat deze bestemming in hoofde van beide partijen bedoeld was bij de verkoop (Rechtb. Diekirch, 7 Febr. 1907, Pas. 1911, IV, 119).

b) De actie moet ingesteld zijn binnen de vijf dagen te rekenen vanaf de levering van het verkochte dier. Hierdoor moet worden verstaan de dag der effectieve levering en niet de dag welke voor de levering bedongen was (Grandjean, op. cit., bl. 115). De termijn vangt aan daags na de levering (Ibidem). Hij is van publieke orde.

c) Het dier mag niet verder dan 5 myriameter ttz. 50 Km. buiten de verkoopplaats zijn gevoerd.

Die afstand wordt berekend in vogelvlucht, «de clocher à clocher» (Handelsrechtb. Gent, 1 Maart 1912, J. T. 1913, 605). Wanneer het eerst werd verder vervoerd en dan opnieuw binnen de wettelijke zone werd teruggebracht is de vordering onontvankelijk.

d) Dat het dier totaal ongeschikt werd verklaard voor verbruik.

Quid indien het dier werd afgekeurd voor rechtstreeks verbruik doch na voorafgaande sterilisatie wordt toegelaten voor verbruik?

Sommige rechtspraak die vooral geïnspireerd schijnt door redenen van billijkheid neemt aan dat dit verlies voor de koper zo groot is dat het als totaal mag worden beschouwd (Rb. Kortrijk, inzake Hebbelinck t/ Van Robaeyss dd. 16.12.50, ongepubliceerd).

Deze rechtspraak negeert echter de termen der wet die uitdrukkelijk vereist dat het dier totaal moet afgekeurd zijn. Zie Grandjean, op. cit., bl. 109, n° 221: «Il n'y aurait pas lieu non plus à réhabilitation si la viande ne pouvait être livrée à la consommation qu'après stérilisation comme cela peut être prescrit en vertu de l'art. 13 de l'Arrêté Royal du 23 mars 1901 porté en exécution de l'art. 1 de la loi du 4 août 1890 sur les denrées alimentaires».

De bevoegde persoon om het dier ongeschikt te verklaren is de deskundige voor de keuring van het vlees, aangesteld volgens art. 2 van het K.B. van 23 Maart 1901, weze in de meeste gevallen de slachthuisbestuurder. Derhalve is er hier geen aanleiding tot expertise zoals voorzien in de wet van 25 Augustus 1885.

Welke zijn de voordelen van deze vordering tot vrijwaring wegens verborgen gebreken en welke excepties kan de verkoper tegenwerpen?

a) Volgens de wet van 1885.

Art. 9 voorziet een vermoeden 'iuris tantum' dat het wettelijk vastgestelde gebrek aanwezig was op het ogenblik van de verkoop.

In bepaalde gevallen echter zal de verkoper niet moeten vrijwaren:

1) Wanneer hij bewijst dat het dier sinds de levering in aanraking werd gebracht met andere besmette dieren (art. 10).

2) Wanneer de koper het dier naar het buitenland overgebracht heeft en het aangetast is door een besmettelijk verborgen gebrek (art. 5, al. 6).

3) Wanneer het dier in het buitenland gestorven is (art. 5, al. 7).

4) Wanneer het dier gestorven is vooraleer de vordering is ingespannen binnen de wettelijke termijn tenzij de koper het bewijs van het bestaan van het gebrek zou leveren op het ogenblik van de aankoop. De bewijslast is dus omgekeerd (art. 8).

5) Ten aanzien van verkopen die op rechterlijk gezag gedaan worden (art. 1649 B.W.B.).

6) Wanneer het gebrek of de ziekte zichtbaar was

of wanneer de koper zich ervan heeft kunnen vergewissen (art. 1642 B.W.). Dit zal soms blijken uit de geringheid van de prijs.

b) *Volgens de wet van 1894.*

Ook hier geniet de koper van hetzelfde vermoeden 'iuris tantum' dat het gebrek aanwezig was bij de koop. (Handelsr. Leuven, 22 Maart 1910, Pas. 1910, III, 217; Handelsr. Brussel, 20 Febr. 1932, Jur. comm. Brux. 1932, 155; Kortrijk, inzake Hebbelinck t/ Robaey, dd. 16.12.50 (ongepubliceerd), Contra: Hasselt, 24 Juni 1914, Jur. Liège 1914, 363; Doornik, 18 Febr. 1915, Pas. 1915, III, 238).

Deze laatste rechtspraak blijkt echter in tegenstrijd te zijn met de geest van de wet zoals die blijkt uit de voorbereidende werkzaamheden (Zie Grandjean, op. cit. n° 248, die het verslag aan de Senaat aanhaalt).

De verkoper zal niet mogen vrijwaren in dezelfde gevallen als hoger voorzien voor de wet van 1885, behalve de gevallen onder nummers 2 en 3.

B. *Andere rechtsgronden van gemeenrecht welke soms te gelijktijd openstaan voor de koper.*

Uit het voorgaande blijkt dat de actie op grond van verborgen gebreken gesteund op de speciale wetgeving van 1885 en 1894 zeer dikwijls voor de koper gesloten is en dit niet enkel omdat de koper niet tijdig voor zijn belangen zorgde maar ook in veel gevallen waarin men de koper geen enkele nalatigheid kan verwijten: bv. wanneer de koper het slachtdier dat hij aankocht verder dan 50 km. van de koopplaats vervoerde; wanneer het dier aangetast is door een ander gebrek dan voorzien is in de Koninklijke Besluiten genomen ter uitvoering van de wet van 1885; wanneer de koper het dier naar het buitenland vervoerde en het aangetast blijkt door een besmettelijk koopvernietigend gebrek, enz.

In al die gevallen is de vordering tot vrijwaring wegens verborgen gebreken, ook op basis van het gemeen recht, hem ingevolge de speciale wetgeving ontzegd.

Het blijkt dus van belang te onderzoeken of er voor de koper, vooral in de voormelde gevallen, nog andere gevallen, nog andere rechtsgronden openstaan.

1. *De vordering tot nietverklaring van de verkoop op grond van dwaling nopens de zelfstandigheid, voorzien door artikelen 1108, 1109 & 1110 B.W.*

De meest interessante vraag is deze of men in de gevallen waarin men de vordering tot vrijwaring wegens verborgen gebreken had kunnen instellen — doch wegens laattijdigheid of bepalingen nopens de afstand van die vordering vervallen is — of men in die gevallen een vordering op grond van dwaling kan instellen.

Dat er tussen de dwaling over de zelfstandigheid en het verborgen gebrek zekere affiniteit bestaat springt in het oog. In beide gevallen immers komt men tot het besluit dat de contractant zijn toestemming niet zou gegeven hebben indien hij de zaak hadde gekend zoals zij in werkelijkheid is. De vraag is echter of éénzelfde geval terzelfdertijd aanleiding kan geven tot de vordering wegens dwaling en tot de vordering wegens verborgen gebrek, zonder dat men tot het besluit moet komen dat de vordering wegens verborgen gebrek slechts een specialiteit is van de vordering wegens dwaling. Moest men immers tot dat besluit komen dan zou men hieruit moeten afleiden dat, gezien door de speciale wetgeving van 25 Augustus

1885 en 3 Juli 1894 het principe gehuldigd wordt «specialia generalibus praevalent», de vordering wegens dwaling onmogelijk is geworden bij de verkoop van huisdieren. Wanneer men echter anderzijds aanneemt dat het twee verschillende acties zijn die steeds verschillende gevallen in feite onderstellen, dan komt men tot de conclusie dat de mogelijkheid tot de ene actie de mogelijkheid tot de andere uitsluit. Dit dilemma werd overigens met veel schrandereheid uiteengezet in het Advies van de Procureur-generaal Gesché dat het Verbrekingsarrest van 23.11.39 voorafgaat.

Dat er een verschil bestaat tussen de vordering op grond van dwaling en deze wegens verborgen gebrek is tamelijk klaar: de eerste heeft de nietigheid der overeenkomst voor gevolg terwijl de tweede de ontbinding van het contract teweeg brengt. De vraag blijft echter of dit verschil zo diepgaand is dat beide acties totaal verschillende rechtsfeiten onderstellen. Om dit verschil te bepalen is het nodig van nader tot de definitie van beide rechtsgronden in te gaan.

Dwaling is er wanneer de contractant valselijk meent dat de zaak, die het voorwerp is zijner toestemming, beantwoordt aan het concept dat zijn wil gedetermineerd heeft tot de toestemming. (Zie De Page, t. I, n° 37: men meent dit te doen terwijl men in werkelijkheid iets anders doet). Inderdaad: wanneer men iets wil heeft men reeds in zijn geest een begrip gemaakt van de concrete zaak die wordt nagestreefd. Dit begrip over de eigenschappen en hoedanigheden der zaak, m.a.w. onze kennis dezer zaak, is het dat onze wil bepaalt en doet toestemmen.

Wanneer nu echter onze verstandelijke kennis der zaak alleen maar gebrekkig is (en dat is ze altijd), bestaat er wel een difformiteit tussen ons verstand en de zaak maar zulks is onvoldoende om dit als een *valse* kennis te bestempelen. Onze kennis over concrete zaken is immers altijd onvolledig en gebrekkig. Van valse kennis zal er echter slechts spraak zijn wanneer onze geest positief meent dat de zaak zus of zo is terwijl ze in werkelijkheid niet zo is. Dan alleen is er filosofisch en juridisch dwaling aanwezig. Daarenboven is in rechte alleen die dwaling vernietigend welke gaat nopens qualiteiten die onze wil beslissend gedetermineerd hebben.

Onvoldoende, gebrekkige kennis der zaak is derhalve geen dwaling en een valse kennis over hoedanigheden die echter onze wil niet hebben bepaald is geen substantiële dwaling — hoewel hier eventueel aanleiding bestaat tot de actie wegens verborgen gebreken. Nochtans is voor substantiële dwaling niet vereist dat zij gaat over de materiële samenstelling der zaak zoals in het klassieke voorbeeld van Pothier over de man die verzilverde kandelaars kocht voor zilver. In dit verband stipt Demolombe zeer juist aan (t. XII, bl. 34, n° 91): «la science du droit qualifie les choses, non précisément d'après les éléments matériels qui les constituent, mais bien plutôt d'après leur forme, leur nom, leur destination, comme aussi d'après leurs éléments divers d'origine, d'ancienneté ou autres, qui leurs sont propres, qui les individualisent spécialement et qui les distinguent des autres choses». Al deze elementen: oorsprong, ouderdom, bestemming, enz. kunnen dus de contractant ertoe gebracht hebben toe te stemmen — zij kunnen dan ook het uitgangspunt der dwaling vormen. Hij die koopt in dwaling stelt vast dat de zaak die hij kocht ongeschikt is voor het gebruik dat hij er bepaald wenste van te maken vermits zij die hoedanigheden mist die hij speciaal op het oog had bij de aankoop, m.a.w. de zaak is ongeschikt voor haar subjectieve bestemming.

Het verborgen gebrek nu is ditgene dat de zaak in zulke maat ongeschikt maakt voor het normaal gebruik waarop ze uiteraard objectief gericht is, dat de koper, bij volledige of juiste kennis der zaak ze niet zou hebben gekocht of slechts tegen mindere prijs. In dit geval is de zaak ongeschikt voor haar normale, objectieve bestemming.

In die zin kan men zeggen dat de theorie der dwaling en de theorie nopens het verborgen gebrek hetzelfde vertrekpunt hebben: nl. het gebruik waartoe de zaak bestemd is (Demolombe, XII, bl. 39, n° 107). Doch beide theorieën beschouwen het gebruik van op een ander plan: de theorie nopens de dwaling stelt zich op het subjectieve standpunt van de koper terwijl de theorie nopens het verborgen gebrek zich op het plan stelt van de normale objectieve bestemming der zaak zelf. Betekent dit nu dat het verborgen gebrek niet kan beschouwd worden vanuit subjectief standpunt of dat het, van hieruit bekeken, steeds acciden- teel zal zijn en dus nooit de substantie (tz. de hoedanigheid die de koper speciaal determineerde) kan aantasten? Met andere woorden, wil dit zeggen dat de actie wegens dwaling onmogelijk is wanneer zij slaat op een *vals* begrip nopens een hoedanigheid die daarenboven bepalend was voor de toestemming — doch dat iemand een zaak koopt met een verborgen gebrek kan zowel het gevolg zijn van een onvoldoende of gebrekkige kennis als van een valse kennis die determinerend was voor de toestemming. In dit laatste geval staan beide vorderingen voor de koper open.

Dit was overigens de stelling die ook in het arrest van Verbreking dd. 23.11.39 (Pas. 1939, I, 488) tot uiting kwam: De kwestie ging over de verkoop van een slachtdier dat naderhand ongeschikt werd verklaard voor verbruik. De koper was buiten de termijnen om nog de vordering wegens koopvernietiging op grond der wet van 1894 in te stellen; hij had als basis voor zijn vordering art. 1110 B.W. genomen. Dit arrest verbrak een vonnis der Rechtbank van Dendermonde dat de vordering op deze basis onontvankelijk had verklaard. Het Hof merkte op dat de actie wegens verborgen gebreken en de actie wegens dwaling twee verschillende acties zijn, elk met hun eigen domein. Het is wel mogelijk, aldus het Hof, dat de afwezigheid van substantiële hoedanigheden welke de koper op het oog had ook het objectief gebruik der zaak kan beïnvloeden. In dit geval staan beide vorderingen voor de koper open. Wanneer echter de afwezigheid van de substantiële hoedanigheden welke de koper bepaalde zonder invloed zijn op het normaal gebruik der zaak, dan staat enkel de vordering tot nietigverklaring open. Aldus het Hof van Verbreking. Deze stelling werd ook aanvaard in een recent vonnis der Rechtbank van Veurne (2.2.1950, Rechtsk. Weekblad 1950, kol. 1366).

Verjaring: De vordering tot nietigverklaring wegens dwaling nopens de zelfstandigheid moet ingespannen worden binnen een termijn van 10 jaar die begint te lopen vanaf de ontdekking der dwaling (art. 1304 B.W.).

2. De vordering tot vaststelling der nietigheid op grond van de onvervreemdbaarheid der zaak gesteund op artikelen 1128 en 1598 B.W.

Deze vordering bestaat afzonderlijk en naast de vordering wegens verborgen gebreken gesteund op de wetten van 1885 en 1894, aldus een arrest van Verbreking dd. 7 Juli 1904 (Pas., 1904, I, 327).

Zij staat echter niet open in alle gevallen waarin de vordering tot teruggave wegens verborgen gebreken mogelijk is. Uit het feit dat bv. het vlees van een dier na de slachting werd afgekeurd mag niet worden afgeleid dat de verkoop van het dier nietig was indien het niet was aangetast door een besmettelijke ziekte (Koophandelsrb. Brussel, 20.2.1913, Jur. Comm. Brux. 1932, 3.4.5 bl. 155). Er hoeft derhalve te worden bewezen dat het dier, op het ogenblik van de verkoop, buiten de handel was gesteld ingevolge een der Koninklijke Besluiten genomen ter uitvoering van de wet van 30 December 1882 gewijzigd door de wet van 20 December 1897. Deze wet machtigt de Regering om bij K.B. maatregelen voor te schrijven die noodzakelijk mochten blijken in verband met huisdieren aangetast door besmettelijke ziekten. Van dan af volgt een lange rij Koninklijke Besluiten welke maatregelen voorschrijven in acht te nemen door houders en eigenaars van besmette dieren of zelfs van *vermoedelijk* besmette dieren en welke deze dieren hetzij impliciet hetzij uitdrukkelijk buiten de handel plaatsen.

Het zal natuurlijk de koper zijn die hiervan het bewijs moet leveren.

Verjaring: Deze vordering moet ingespannen worden binnen een termijn van 30 jaar. Vermits de nietigheid voortspruitend uit de onvervreemdbaarheid der zaak voortspruit uit een regel van openbare orde gaat het hier om een volstrekte nietigheid die niet onderworpen is aan de verjaring volgens art. 1304 B.W. maar wel aan art. 2262 B.W.

3. De vordering tot ontbinding der overeenkomst met eventuele schadevergoeding, gesteund op artikelen 1184, 1610 & 1611 B.W.

Artikel 1184 B.W. voorziet de mogelijkheid tot ontbinding telkens een der partijen in gebreke is haar verbintenissen uit te voeren. In de titel nopens de verkoop voorziet het B.W. verscheidene toepassingen van dit beginsel. Aldus voor wat de verkoper aangaat: de ontbinding is altijd mogelijk als de verkoper in gebreke is te leveren binnen de bedongen tijd (art. 1610 B.W.).

De verkoper nu heeft twee hoofdverplichtingen (art. 1604 B.W.):

- 1) levering van de verkochte zaak;
- 2) vrijwaring, dewelke omvat (art. 1625 B.W.):
 - a) vrijwaring van het rustig bezit aan de koper;
 - b) vrijwaring tegen verborgen gebreken.

Voor wat betreft de vrijwaring tegen verborgen gebreken bij de verkoop van huisdieren heeft de wetgever gans dit domein onttrokken aan het gemeen recht: de vordering tot ontbinding kan hier slechts worden uitgeoefend in de gevallen en op de wijze zoals voorzien in de wetten van 25.8.1885 en 3.7.1894.

Blijven echter door het gemeen recht beheerst: 1) de verplichting tot levering der zaak; 2) de vrijwaring van het rustig bezit aan de koper. Deze laatste verplichting heeft echter geen speciaal verband met gebrek of ziekte bij verkoop van dieren. De eerste wel.

Terecht merkt De Page (t. IV, n° 92 en sq.) op dat de verbintenis tot levering heel wat meer omvat dan louter de materiële afgifte van de zaak met haar bijbehoorten op de overeengekomen stond en plaats. Zij behelst vooral de bewaring der zaak tot aan de levering en inzonderheid de aflevering van een zaak die gelijkvormig is aan de verkochte zaak.

Wanneer zal nu in de praktijk bij dierenverkoop deze vordering voor de koper openstaan?

a) Telkens wanneer de overeenkomst tussen partijen een uitbreiding heeft voorzien van de wettelijk

vastgestelde verplichting tot vrijwaring wegens verborgen gebreken.

Niets belet inderdaad de partijen van te bedingen dat de verkochte dieren vrij moeten zijn van bepaalde gebreken of ziekten die niet volgens de wetten van 1885 of 1894 zijn bepaald of zelfs wijzigingen te voorzien aangaande de termijnen welke deze wetgeving vaststelt voor de uitoefening der vordering of de wijze van expertise (Verbr. 22 December 1910, Pas., 1911, I, 56). Voor wat betreft verkoop van dieren zoals bv. varkens, pluimvee, honden enz. waarvoor wettelijk geen vordering wegens verborgen gebreken meer bestaat zal het ten andere zeer raadzaam zijn een uitdrukkelijk beding hieromtrent te voorzien in de overeenkomst.

Bv. : de tering bij een koe is niet altijd door de wet aanzien als «verborgen gebrek» omdat volgens het K.B. van 19.7.1927, gewijzigd door dit van 1.4.1936, de tering slechts in bepaald omschreven gevallen koopontbindend werkt. Partijen kunnen echter vrij bedingen dat deze ziekte steeds koopontbindend zal zijn. Wanneer bij dergelijk beding, buiten de gevallen voorzien door het K.B., de koe toch door tering blijkt aangetast te zijn geweest bij de koop zal de koper natuurlijk de wet op de koopvernietigende gebreken niet inroepen — en in dit geval zal hij zich evenmin op dwaling baseren : het is immers wel waarschijnlijk dat de koper een onvoldoende, gebrekkige kennis had van de kwestige koe maar men kan niet zeggen dat hij een valse kennis ervan had vermits hij, in zijn ontbindend beding, juist de mogelijkheid voorzag dat de kwestige koe eventueel door tering kon aangetast zijn. Hij is dus verre van in dwaling. Wanneer echter achteraf openbaar wordt dat de koe door tering is aangetast en het blijkt (bv. uit de gevorderde staat der ziekte) dat de kwaal reeds aanwezig was bij de verkoop, dan speelt de ontbindende voorwaarde die voorzien was in de overeenkomst.

Weliswaar moet men in deze gevallen besluiten dat veeleer art. 1183 B.W. hierop toepasselijk is dan art. 1184 B.W.

b) Telkens wanneer er weliswaar geen speciale bedingen in de overeenkomst staan maar dat de verkoper een zaak levert die niet gelijk is aan de gekochte zaak : hetzij door het feit dat hij een ander dier levert dan het gekochte, hetzij door het feit dat hij tussen de verkoop en de levering niet de nodige maatregelen ter bewaring der zaak heeft genomen die een goed huisvader had dienen te nemen.

Bv. Iemand koopt een welbepaald dier. Bij de levering blijkt het aangetast door een zichtbaar gebrek. De koper weigert de levering te aanvaarden. Op welke grond zal hij zijn weigering steunen?

De Page (t. IV, n° 95, 1°, bl. 130) houdt hierbij volgende redenering :

Art. 1641 B.W., zegt hij, ontzegt de koper een vordering wegens zichtbare gebreken. Nochtans heeft hij het recht een zaak, behept met een zichtbaar gebrek te weigeren, omdat de verkoper als verplichting heeft een zaak te leveren, dienstig tot het gebruik waartoe zij normaal bestemd is. Strict genomen zal de koper zijn weigering moeten steunen op de vrijwaring omdat de zaak wel die is welke hij heeft gekocht doch anderszits ondienstig tot gebruik. Maar door het feit dat de betwisting ontstaat bij de levering zal men dikwijls geneigd zijn om dit geval te behandelen als een tekortkoming aan de verbintenis tot levering. Vandaar verwarring, aldus De Page.

Wellicht geeft De Page hier een oplossing die minder juist is. Inderdaad : Ofwel was het zichtbaar gebrek aanwezig bij de verkoop. In dit geval kan de

koper nadien de levering niet meer weigeren : zeker niet op grond van vrijwaring want deze vordering wordt hem door art. 1642 B.W. uitdrukkelijk ontzegd — en ook niet op grond van wanprestatie (art. 1184 B.W.) want de verkoper leverde de verkochte zaak zoals ze was bij de verkoop. Mogelijk is er dwaling of bedrog, maar dit komt hier niet ter spraak.

Ofwel was het zichtbaar gebrek niet aanwezig bij de aankoop. De verkoper zal dan verantwoordelijk zijn indien hij te kort schoot aan zijn verplichting tot bewaring der zaak. Deze verplichting is echter een onderdeel van de plicht van levering (De Page, t. IV, n° 97) zodat de koper zich op art. 1184 B.W. zal moeten steunen.

Zelfs wanneer de aankoop een 'genus' zou betreffen dan nog wordt de koper geacht de goede middelmaat te hebben besteld dus niet een zaak die ondienstig was voor gebruik. Wanneer de verkoper iets slechters levert komt hij te kort aan zijn plicht de zaak te leveren die gekocht is.

Naast deze vorderingen blijft natuurlijk ook de vordering gesteund op bedrog en deze op geweld. Hoewel de eerste vordering zich in de praktijk wellicht betrekkelijk vaak voordoet toch blijkt ze in rechte weinig aanleiding te geven tot moeilijkheden. Het blijft tenslotte een feitelijke kwestie of een der contracterende partijen bij het sluiten van het contract bedriegelijke handelingen aanwendde.

Verjaring : 30 jaar, De Page, t. II, n° 891ter.

II. Welke rechtbank is bevoegd om van deze vorderingen kennis te nemen?

A. Voor wat de vorderingen betreft die gesteund zijn op de wetten van 1885 en 1894 bestaat geen moeilijkheid.

Voor wat de bevoegdheid *ratione materiae* betreft : in eerste aanleg is het steeds de Vrederechter die kennis neemt van de betwisting, zelfs als de verweerder handelaar is. (Wet op de bevoegdheid art. 3, 7, zijnde het art. 3 van het K.B. n° 63, 13 Jan. 1935).

Voor wat de bevoegdheid *ratione loci* betreft heeft de koper de keus tussen : a) de vrederechter van de woonplaats van de verkoper; b) deze van de plaats van het contract; c) deze van de plaats waar de levering gebeurde; d) deze van de plaats waar de levering moest plaats hebben.

Voor wat dieren betreft die naar het buitenland werden vervoerd en weergebracht wordt de bevoegdheid *ratione loci* beperkt door art. 5 der wet van 1885; tot : a) de vrederechter van de woonplaats van de verkoper; b) deze van de plaats waar het contract werd gesloten; c) deze van de plaats waar de levering werd gedaan.

B. Wanneer de vordering strekt tot nietigverklaring hetzij op grond van dwaling of bedrog, of op grond van de onvervreemdbaarheid der zaak.

Ook hieromtrent kan sinds het K.B. van 13 Januari 1935 weinig twijfel meer bestaan. Art. 7 zegt ten andere «van de vorderingen tot koopvernietiging en van de vorderingen tot nietigheid». Door de 'vorderingen tot koopvernietiging' worden zonder twijfel bedoeld de vorderingen tot koopontbinding gesteund op de wetten van 1885 en 1894. Moest de wetgever echter alleen die speciale vorderingen onder de bevoegdheid van de vrederechter hebben willen brengen dan zou het vervolg van dit artikel «en de vorderingen tot nietigheid» geen zin hebben. Derhalve vallen ook de vorderingen tot nietigheid telkens zij verband houden met een gebrek of een fout van de zaak, hetzij ze gesteund zijn op dwaling, hetzij op de onvervreemdbaarheid der zaak, onder de bevoegdheid van

de Vrederechter. (Hrb. Kortrijk, inzake Lagrou t/ Vanhalst, dd. 27.10.1951, niet gepubliceerd).

C) Wat de vorderingen betreft tot ontbinding die niet gesteund zijn op verborgen gebreken zoals ze bepaald worden volgens de wetten van 1885 en 1894 maar gesteund op artikelen 1183, 1184, 1610 & 1611 B.W.

Deze kwestie is eigenlijk niet geregeld door het Kon. Besl. van 13 Januari 1935, art. 3 vermits het enkel spreekt van a) vorderingen tot koopvernietiging en b) vorderingen tot nietigheid. Het spreekt derhalve niet van vorderingen tot ontbinding buiten deze voor-

zien door de wetten van 1885 en 1894 welke het verkeerdelijk als vordering tot koopvernietiging bestempelt.

Bij afwezigheid van speciale wettekst die deze materie aan de gewone bevoegdheidsregeling onttrekt moet derhalve besloten worden dat deze vorderingen, voor wat de bevoegdheid aangaat, onder toepassing vallen van de algemene regels op de bevoegdheid.

ANDRÉ CHRISTIAENS,
Advocaat,
Kortrijk.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 28 Maart 1952.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vandermersch.

Eerste Advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Ondernemingsraden. — Verkiezing van afgevaardigden. — Hoger beroep tegen de beslissing over de krachten art. 30 van het Regentsbesluit van 13 Juli 1949 ingediende klacht. — Vereisten waaraan de kennisgeving van bedoelde beslissing moet voldoen.

Krachten art. 30 van het Regentsbesluit dd. 13 Juli 1949, gewijzigd bij Besluit van 11 Januari 1950, heeft elke belanghebbende persoon en de daarbij betrokken organisatie het recht klacht in te dienen tegen de verkiezing van afgevaardigden bij de ondernemingsraden. Tegen de hierover door de bevoegde Werkrechtssraad of vrederechter gewezen beslissing, die overeenkomstig hetzelfde artikel ter kennis van het ondernemingshoofd, van ieder der werkelijke en plaatsvervangende benoemde afgevaardigden en van de klager moet worden gebracht, kan binnen de maand hoger beroep worden ingesteld (art. 30bis).

Ofschoon art. 30 noch de vorm van de voorgeschreven kennisgeving bepaalt, noch de persoon aanwijst, van wie zij moet uitgaan, blijkt niettemin uit de bewoordingen van dat artikel, dat uitsluitend een kennisgeving met officieel karakter bedoeld is, hetzij derhalve een akte van de griffier, hetzij een deurwaardersexploot.

Ryckmans Henri t/ Algemeen Christelijk Vakverbond
Landelijke Bediendencentrale en Cleuren M.

Gelet op de bestreden beslissing gewezen door het Arbeidsgerecht van beroep te Antwerpen op 18 December 1950;

Over het enig middel : schending van de artikelen 14, 20 der wet van 20 September 1948 houdende organisatie der economie, meer bepaald van de artikelen 30 en 30 bis van het Regentsbesluit van 13 Juli 1949 betreffende de verkiezingen van de ondernemingsraden, zoals dit artikel gewijzigd werd en aangevuld bij de artikelen 9 en 10 van het Regentsbesluit van 11 Januari 1950;

doordat het bestreden arrest ten onrechte beslist dat eisers' beroep onontvankelijk was, omdat, toen hij zijn

beroep instelde, hij sedert méér dan één maand kennis zou hebben gekregen van de beslissing van de Werkrechtssraad te Hasselt dd. 13 Mei 1950 door een afschrift van een brief dd. 3 Juni 1950 van de Nationale Onafhankelijke Arbeidersbond, dat hem door de leiders dier groepering zou zijn toegestuurd geworden;

dan wanneer de termijn van beroep slechts begint te lopen vanaf een regelmatige betekening der beslissing van de Werkrechtssraad of van de Vrederechter door deurwaardersexploot, hetgeen, zoals door het arrest wordt vastgesteld, niet gedaan werd;

Overwegende dat art. 30 van het besluit van de Regent van 13 Juli 1949, gewijzigd door het art. 9 van het besluit van 11 Januari 1950, ieder belanghebbende persoon en elke betrokken organisatie machtigt om bij de Werkrechtssraad of, bij ontstentenis er van bij de Vrederechter van het gebied der onderneming, een klacht in te dienen tegen de verkiezing van de afgevaardigden bij de ondernemingsraden;

Overwegende dat door artikel 30 bis, in het besluit van 13 Juli 1949 ingelast door art. 10 van het besluit dd. 11 Januari 1950, wordt bepaald dat, binnen de maand van de bij art. 30 voorziene beslissing, het ondernemingshoofd, ieder der effectieve en plaatsvervangende verkozenen en de klager tegen de in eerste aanleg uitgesproken beslissing een beroep mogen indienen bij de Werkrechtssraad van beroep of, bij ontstentenis er van, bij de rechtbank van eerste aanleg;

Overwegende nochtans dat art. 30 van het besluit van 13 Juli 1949, gewijzigd door art. 9 van het besluit van 11 Januari 1950, voorschrijft dat de in eerste aanleg gewezen beslissingen ter kennis zullen worden gebracht van het ondernemingshoofd, van ieder der effectieve en plaatsvervangende verkozenen en van de klager;

Overwegende dat, alhoewel deze wetsbepaling noch de vorm van de voorgeschreven kennisgeving bepaalt, noch de persoon van wie zij moet uitgaan, niettemin uit haar bewoordingen blijkt dat zij uitsluitend een kennisgeving met officieel karakter bedoelt hetzij bij akte van de griffier van het gerecht waardoor de beroepen beslissing werd gewezen, hetzij bij deurwaardersexploot; waaruit volgt dat de loutere kennis welke de beroeper van de gewezen beslissing zou hebben gekregen of het feit dat zij door om het even welke andere officieuze of onrechtstreekse wijze te zijner kennis zou zijn gebracht geworden de beroepstermijn niet kon doen lopen;

Dat, om er anders over te hebben beslist de bestreden uitspraak de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt de bestreden beslissing behoudens voor zoveel ze uitspraak doet over het beroep van het Nationaal Onafhankelijk Arbeidsverbond;

Beveelt dat het onderhavig arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Werkrechttersraad van beroep te Antwerpen en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak also beperkt naar de Werkrechttersraad van beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 3 April 1952.

Voorzitter-Verslaggever : M. Bail.

Advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

1. **Handelaar.** — Deze hoedanigheid kan wettelijk afgeleid worden uit door de rechter geconstateerde feiten.
 2. **Hoofdelijkheid.** — Bestaat rechtens onder handelaars, die tot een zelfde contractuele verbintenis gehouden zijn.
1. *Uit de omstandigheid, dat een persoon erkent een geldsom in leen ontvangen te hebben « om in zijn handel te gebruiken » en dat hij zich verbonden heeft om uitsluitend bieren van een brouwerij af te nemen, kan door de rechter wettelijk worden afgeleid, dat deze persoon als een handelaar en deze overeenkomst als een daad van koophandel moet worden aangemerkt.*
 2. *Hoofdelijkheid bestaat rechtens onder koophandel-drijvende schuldenaars, die tot een zelfde contractuele verbintenis zijn gehouden.*

Dirks en Verschaeren t/ N.V. Brouwerij van Alken.

Gelet op het bestreden vonnis, de 7de Februari 1950 gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen;

Over het eerste middel : schending van art. 1 der wet van 15 December 1872 houdende de titels I tot IV van het eerste boek van het handelswetboek en van art. 21 der wet van 28 Maart 1876 op de bevoegdheid doordat het bestreden vonnis de hoedanigheid van handelaar in hoofde van eiser afleidt uit de enige omstandigheid dat hij met de verweerster een contract heeft gesloten dat een handelskarakter zou dragen, zonder vast te stellen dat hij, in feite, daden uitoefent bij de wet daden van koophandel genoemd en daarvan zijn gewoon beroep maakt, zodat het aangeklaagd vonnis ten onrechte eiser als handelaar heeft aangezien en zich derhalve ook ten onrechte als bevoegd heeft aangezien om te beslissen op een vordering gericht tegen twee verweerders waarvan er een geen handelaar was;

Overwegende dat het bestreden vonnis releveert dat aanlegger erkend heeft in leen ontvangen te hebben « om in zijn handel te gebruiken » de som van 50.000 frank en dat hij zich verbonden heeft uitsluitend bieren van verweerster af te nemen « voor het debiet dat hij rechtstreeks als beheerder of anderszins zal uitbaten of uitbaat »;

Overwegende dat de bestreden beslissing uit deze feitelijke gegevens de hoedanigheid van handelaar in

hoofde van aanlegger wettelijk heeft kunnen afleiden en de tot stand gekomen overeenkomst koophandelsdaad noemt;

Dat de bestreden beslissing also de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel om kennis te nemen van het haar onderworpen geschil in feite gerechtvaardigd heeft;

Over het tweede middel : schending van de artikelen 1 en 10 der wet van 15 December 1872 houdende de titels I tot IV van het wetboek van koophandel en van artikel 21 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid, doordat het bestreden vonnis na, in strijd met de beweringen van eiseres en van haar echtgenoot, aangenomen te hebben dat deze laatste de werkelijke uitbater was van de café «Vieux Temps», ook eiseres als uitbaatster dezer slijterij aanziet, dan wanneer de koopvrouw die er zich toe bepaalt de koopwaren uit de handel van haar man in het klein te verkopen, wat noodzakelijk het geval is in een café, niet als koopvrouw dient aangezien te worden, zodat de rechtbank zich onbevoegd moest verklaren vermits eiseres niet als handelaarster mocht aangezien worden;

Overwegende dat noch uit de bestreden beslissing noch uit enig stuk waarop het Hof acht vermog te slaan, blijkt dat aanlegster er zich toe beperkte de koopwaren uit de handel van haar man in het klein te verkopen;

Dat het middel in feite niet opgaat;

Over het derde middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 1200, 1201, meer bepaaldelijk 1202, 1203, voor zoveel nodig 1887, 1382, 1383 van het burgerlijk wetboek,

doordat het bestreden vonnis eiseres hoofdelijk met haar man veroordeelt alhoewel de oorzaak van de uitgesproken veroordelingen alleen te vinden was in de verplichtingen welke haar echtgenoot op zich had genomen ter gelegenheid van een geldlening welke hij persoonlijk van verweerster bekomen had en waaraan eiseres volkomen vreemd was gebleven, terwijl, ten andere, de omstandigheid dat volgens het vonnis, beide echtgenoten samen het café uitbaatten voor hetwelk de geldlening toegestaan werd alsmede het feit dat eiseres de overeenkomst door haar echtgenoot aangegaan gekend zou hebben onvoldoende zijn om een hoofdelijke veroordeling te rechtvaardigen, vermits, enerzijds, zelfs als koopvrouw, eiseres niet kon gebonden worden door een contract waaraan zij vreemd was gebleven, terwijl, ten andere, het bestreden vonnis tegen haar geen enkele fout bewezen acht en die aanleiding zou kunnen geven tot een hoofdelijke veroordeling en namelijk niet vaststelt dat eiseres, als werkelijke uitbaatster zowel als haar man, bier zou hebben besteld bij een andere brouwerij dan die van de verweerster;

Overwegende dat, uitspraak doende in koophandel, het bestreden vonnis er op wijst dat beide aanleggers samen het café «Vieux Temps» exploiteren en dat aanlegster heel goed moest weten dat de overeenkomst door haar echtgenoot aangegaan, bestaat;

Dat het vonnis anderzijds vermeldt dat op 28 Maart 1949 werd vastgesteld dat verscheidene vaten van de brouwerij «Maes» aanwezig waren in het café «Vieux Temps»;

Overwegende dat dienvolgens zonder de in het middel aangeduide wetsbepalingen te schenden het bestreden vonnis heeft beslist dat de aanleggers aansprakelijk waren voor het nadeel voortvloeiend uit het niet-naleven van het bedoelde handelscontract, en ze solidair veroordeeld heeft vermits onder koophandel-drijvende schuldenaars welke tot eenzelfde contractuele verbintenis zijn gehouden, rechtens solidariteit geldt;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerster.

NOOT : Betreffende de solidariteit onder handeldrijvende medeschuldenaren verg. o.a. De Pape, III, nrs 323 en 328.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 19 Maart 1952.

Voorzitter : M. De Potter.

Raadsheren : M.M. Rutsaert en Schuermans.

Advocaat-Generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs Boon, loco J. Franck, en Stockmans.
loco Vrancken.

1. Wisselbrief. — Bewijs van het bestaan der provisie komt niet ter sprake in een geschil tussen trekker en betrokkene wegens de betaling van de wissel.
2. Natuurlijke verbintenis. — Schuld wegens in drankhuizen verbruikte dranken. — De lening aangegaan om een natuurlijke verbintenis uit te voeren heeft een wettelijke oorzaak.

1. Door de aanvaarding van de wissel gaat de betrokkene een verbintenis aan die hem tot betaling verplicht. De vraag omtrent het bewijs van het bestaan der provisie komt niet ter sprake bij een door de trekker tegen de betrokkene ingestelde vordering tot betaling van de wissel.

2. Blijkens artikel 17 van het wetsbesluit van 17 November 1939 is de vordering tot betaling van de in drankhuizen verbruikte dranken niet ontvankelijk. Evenwel kan deswege een natuurlijke verbintenis blijven bestaan.

De lening aangegaan met het doel de lener een natuurlijke verbintenis te laten uitvoeren, heeft een wettelijke oorzaak.

Avonts t/ Devos.

Gezien de akte van beroep dd. 12 April 1945 tegen een regelmatig overgelegd vonnis de 17 Augustus 1944 door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen tussen partijen gewezen;

Overwegende dat het beroep regelmatig en tijdig is geschied, bij gemis aan betekening van het vonnis;

Overwegende dat de eis door appellant ingesteld bij exploit van 12 Juni 1944 strekt tot betaling van 25.000 fr., bedrag van een wissel door hem getrokken de 6e Mei 1944 en door beroepene geaccepteerd; dat beroepene de 5e Mei 1944 meerderjarig was geworden en hij niet bewijst of niet vraagt te mogen bewijzen dat de datum van 6 Mei niet de datum is van zijn acceptatie, dewelke hij zou gegeven hebben, zoals hij nu beweert, op een dag waarop hij nog minderjarig was;

Overwegende dat terecht het vonnis aanneemt dat de wissel geaccepteerd werd de 6e Mei 1944, bij gebrek aan elke aanneemblijke grond van het betoog van beroepene;

Overwegende dat ook terecht het vonnis als niet bewezen de hypothesis van beroepene verwerpt als zou hij de wissel slechts onder dwang en niet vrijwillig hebben geaccepteerd voor bedoeld bedrag;

Overwegende dat indien beroepene zijn acceptatie had gegeven, hetzij onder dwang, hetzij wanneer hij minderjarig was, hij niet tot 17 Augustus 1944 zou

gewacht hebben om die verweermiddelen in te roepen als antwoord op de dagvaarding van 12 Juni 1944, maar dadelijk een klacht bij de overheid zou hebben neergelegd wegens afpersing of atruggelarij; dat hij overigens bekend vijftien dagen in het hotel van appellant te hebben vertoefd en hem daarvoor 1.500 fr. verschuldigd te zijn wegens zijn onderhoud, hetgeen hij nooit heeft betaald;

Overwegende dat volgens appellant, de provisie van de wissel bestaat deels uit verblijfkosten (15 dagen a rato 150 = 2.250 fr.) en voor het overige uit geleend geld (22.750 fr.) aan beroepene ter hand gesteld om hem toe te laten zijn schulden te kwijten;

Overwegende dat door de aanvaarding van de wissel, de betrokkene een verplichting op zich genomen heeft, die hem tot betaling dwingt; dat de vraag van de bewijslast van het bestaan van de provisie niet rijst in de vordering door de trekker tegen de betrokkene ingesteld (zie : Nouvelles, Droit commercial, Bd II, blz. 121, n° 308);

Overwegende dat beroepene ten onrechte inroept dat de wisselbrief een onwettelijke oorzaak zou hebben, omdat hij aangenomen werd om de terugbetaling aan beroeper te verzekeren van gelden, die hij aan beroepene zou geleend hebben om hem zijn schuld wegens in drankslijterijen verkregen dronkenmakende dranken te laten vereffen;

Overwegende dat artikel 17 van het wetsbesluit van 14 November 1939 weliswaar de vordering tot betaling van dergelijke in drankhuizen verbruikte dranken in rechten niet ontvankelijk verklaart, doch dat niettemin deswege een natuurlijke verbintenis kan voortbestaan (cfr. De Page, Bd. III, n° 61); dat een lening, die aangegaan wordt om de lener een natuurlijke verbintenis te laten uitvoeren, een wettelijke oorzaak heeft;

Overwegende dat de eis derhalve gegrond voorkomt en in de tegeneis niet het minste spoor van werkelijkheid is te vinden;

Overwegende dat de gerechtelijke intresten slechts verschuldigd zijn van af de dagvaarding, hetzij 12 Juni 1944; dat het protest van 26 Mei beroepene in mora stelde, hetgeen beroeper recht heeft op de verwijl-intresten (artikel 79 wet van 20 Mei 1872);

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, waar- van toepassing werd gedaan,

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond; hervormende, verwijst beroepene om aan appellant te betalen het bedrag van 25.000 fr. en 46 fr., zijnde de protestkosten;

Bovendien de gerechtelijke intresten vanaf 12 Juni 1944, de verwijlsintresten tot die dag te rekenen vanaf 26 Mei 1944 en de gerechtskosten van beide instanties.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

HOF VAN BEROEP TE GENT

23 April 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. van Maldegem en De Vreese.

O. M. : M. Matthys, subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs Dua en Hubé.

Testament. — Voor de geldigheid van een openbaar testament is niet vereist, dat de notaris het dictaat van de erflater woord voor woord zou opschrijven. — De aanhef van het testament mag buiten de aanwezigheid van de getuigen worden voorbereid.

Krachtens artikel 972 B. W. is de notaris niet verplicht het dictaat van het testament slaafs of woord voor woord op te schrijven. Het is hem toegelaten zich door het stellen van vragen zekerheid te verschaffen over de juiste wil van de erflater en aan diens wilsuiving de gepaste juridische vorm te geven.

De notaris mag de aanhef van het testament en de vermeldingen die het « omlysten », voorbereiden buiten de aanwezigheid van de instrumenterende getuigen.

C. t/ G. en cs.

Overwegende dat de geïntimeerden sub numeris 1, 3, 4 en 6 bij besluiten dd. 4 Juni 1951 het geding hebben hernomen in hun hoedanigheid van erfgenamen van Goeminne Jules, zevende geïntimeerde, die op 14 Juli 1947 ab intestato overleden is;

Overwegende dat de eerste rechter met reden heeft geoordeeld dat het openbaar testament van wijlen Achille G. dd. 6 Juni 1943 niet vals is;

Overwegende dat artikel 972 B. W. geen slaafs of schools dictaat of het voorzeggen woord voor woord van wat de notaris neerschrijft, vereist;

dat het aldus « dicteren » van dit vrij korte testament, dat slechts uit een enkele volzin bestaat, inderdaad in « enkele woorden » kon geschieden;

dat het de notaris anderzijds toegelaten is, door het stellen van vragen, zich nader te vergewissen omtrent de juiste wil van de erflater en aan de wilsuiving van de erflater een gepaste juridische vorm te geven;

Overwegende dat het niet bewezen is dat de erflater zijn laatste wilsbeschikking niet vrij zou hebben uitgesproken of dat de notaris deze vrije geuite wilsbeschikking niet in gepaste woorden zou hebben opgeschreven zoals zij hem werd uitgedrukt;

Overwegende dat niets toelaat te vermoeden dat het betwiste testament niet zou beantwoorden aan de draagwijdte en de omvang van de wijzigingen die Ach. G. aan zijn vorig testament wenste te zien aanbrengen en omtrent dewelke hij aan de notaris de nodige onderrichtingen gaf, of dat de erflater zijn uiterste wil niet zelf zou hebben te kennen gegeven, of dat de notaris de de cujus zou hebben beïnvloed of de inhoud van het testament zou hebben gesuggereerd, zodat het testament niet spontaan zou zijn geweest;

Overwegende dat deze spontaneiteit juist de bedoeling is van het wettelijk voorschrift omtrent het dictaat;

Overwegende dat aan deze overwegingen nog kracht wordt bijgezet door de omstandigheid dat het vaststaat dat de cujus op het einde van zijn leven in onmin leefde met de familie van appellante, en dat appellante poogde te beletten dat men gevolg zou geven

aan de wens van de de cujus de notaris te ontbieden;

Overwegende dat uit de getuigenissen van de strafbundel geen bepaalde en buiten de akte staande feiten of omstandigheden zijn gebleken wier bestaan onverenigbaar is met de feiten die de akte vaststelt;

dat, wat appellante uit de elementen van de strafbundel en nl. uit het getuigenis van de instrumenterende getuigen wil onthouden, slechts de loutere ontkenning is van de feiten welke de akte vaststelt en waarvan diezelfde instrumenterende getuigen, door hun handtekeningen, juist de echtheid hebben bevestigd;

dat, in die omstandigheden, de verklaringen van de instrumenterende getuigen slechts met de uiterste omzichtigheid mogen worden aanvaard, vooral daar de notaris, die het van valsheid betichte feit in de akte heeft geconstateerd, toch een openbaar ambtenaar is;

dat de notaris bovendien veel beter dan deze minder ontwikkelde personen bekwaam is om de draagwijdte van het wettelijk voorschrift omtrent het dictaat te beoordelen, en derhalve uit te maken of deze wettelijke voorwaarde in casu al dan niet vervuld was;

Overwegende dat, zoals de eerste rechter terecht zegt, uit de andere elementen van de bundel niet met zekerheid kan worden afgeleid dat het testament niet werd gedictéerd in de zin van de wet;

Overwegende ten slotte dat de omstandigheid dat de notaris reeds aan het schrijven was toen de instrumenterende getuigen binnen kwamen, niet afdoende is gezien de notaris het opschrift en de vermeldingen die het testament omlijsten, buiten hun aanwezigheid mag voorbereiden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, geeft akte aan de geïntimeerden onder litteris 1, 3, 4 en 6, dat zij het geding hernemen in hun hoedanigheid van erfgenamen van G. Jules, zevende geïntimeerde;

Ontvangt het hoger beroep, doch verklaart het ongegrond; bevestigt het bestreden vonnis en verwijst appellante in de kosten van de aanleg.

NOOT : Het openbaar testament moet op straf van nietigheid aan de volgende vereisten voldoen :

1° Het moet verleden worden t.o.v. één notaris in tegenwoordigheid van twee getuigen of t.o.v. twee notarissen (artikel 971 B. W.). Oorspronkelijk moest het openbaar testament verleden worden voor twee notarissen in aanwezigheid van twee getuigen of voor één notaris in aanwezigheid van vier getuigen (artikelen 969-971 C.C.). De artikelen van de C.C., die in Frankrijk nog gelden, werden in België gewijzigd bij de wet van 16 December 1922.

2° Het moet door de testateur gedictéerd worden (artikel 972 B.W.).

3° Het moet eigenhandig door de notaris worden geschreven (artikel 972 B. W.).

4° Het moet de erflater voorgelezen worden; indien het verleden wordt voor één notaris, moet zulks gebeuren in aanwezigheid van de getuigen (artikel 972 B. W.).

5° Het moet de uitdrukkelijke vermelding bevatten dat de bij artikel 972 B. W. voorgeschreven formaliteiten werden vervuld.

6° Het moet getekend worden door de testateur en ingeval het voor één notaris verleden wordt, moet het eveneens door de getuigen worden ondertekend (arti-

kelen 973-974 B. W.). Betreffende deze vereisten, zie men o.a. Kluyskens, De schenkingen en testamenten, uitg. 1947, p. 285 e.v., n° 26; De Page, t. VIII, p. 1004, n° 880 e.v.; Complément, vol. IV, n° 894 e.v.; Planiol, Traité élémentaire de droit civil, uitg. 1948, t. III, p. 638, n° 1948 e.v. Bovendien is door de wet van 25 Ventose XI (artikelen 14 en 68) voorgeschreven dat het testament gedagtekend en door de notaris getekend moet worden.

* * *

Bovenstaand arrest beslist :

1° dat de notaris niet verplicht is het dictaat van de testateur woordelijk op te tekenen;

2° dat de notaris aanhef en sluiting van het testament buiten aanwezigheid van testateur en instrumenterende getuigen mag voorbereiden.

Deze beslissing is in overeenstemming met de geest van de wet en met het grootste gedeelte van de rechtspraak en de rechtsleer.

I. De wil van de erflater vormt de basis van het testament. Om de vrijheid van die wil te verzekeren stelde de wetgever als vereiste dat de testateur zijn testament zelf aan de notaris zou dicteren; daardoor meende hij elke mogelijkheid tot suggestie en dergelijke uit te sluiten.

Het dictaat is de voornaamste vereiste van een openbaar testament; al de andere vereisten zijn slechts nodig om de regelmatigheid, de vrijheid en de oprechtheid van het dictaat te verzekeren (vgl. Kluyskens, op. cit., p. 289; De Page, t. VIII, n° 894 en 895).

De substantiële formaliteit van het dicteren heeft ten gevolge :

a) dat de doofstomme niet in authentieke vorm kan testen (Planiol, op. cit., t. III, n° 1992, met aanhaling van een arrest van het Hof te Nancy, 3 Januari 1903, D. P. 1903, II, 213; Kluyskens, op. cit., p. 290, met verwijzing o.a. naar Schicks en Van Isterbeek, t. IV, n° 904). Niettemin zou de doofstomme op geldige wijze bij openbaar testament kunnen testen, zo hij bij middel van de gutterale methode klanken heeft leren uitbrengen en leren lezen (cfr. Planiol, op. cit., t. III, n° 1992; Laurent, t. XIII, n° 312; Huc, t. VI, n° 286; Kluyskens, op. cit., p. 290). De vraag rijst echter hoe hem lezing zal gegeven worden van het aldus door hem gedicteerde testament. Daar de wet niet bepaalt wie het testament moet voorlezen, aanvaardt men dat de dove of doofsstomme zulks zelf mag doen, zodat aan het vereiste der wet is voldaan (zie Kluyskens, op. cit., p. 292; De Page, t. VIII, n° 885 en 899; Planiol, op. cit., n° 1994; Laurent, t. XIII, n° 312);

b) dat het de notaris niet toegelaten is een tevoren door de erflater opgesteld ontwerp van testament over te schrijven (Planiol, op. cit. n° 1992 met verwijzing naar een arrest van het Hof te Caen, 17 November 1884, S. 1885, II, 171). Aan het vereiste der wet is echter voldaan, wanneer de erflater dit ontwerp aan de notaris voorleest en deze de inhoud daarvan optekent (ibidem, loc. cit.; Fr. Cass., 6 November 1890, S. 1890, I, 72; De Page, t. VIII, n° 894 e.v.; Kluyskens, op. cit., p. 289 e.v.);

c) dat de notaris de inhoud van het testament aan de testateur niet mag suggereren.

Taalkundig betekent dicteren voorzeggen (zeggen om na te zeggen) wat een ander moet opschrijven (zie Koenen en Van Dale); dit dicteren mag echter ter zake van openbare testamenten niet te eng worden opgevat. Het dictaat bestaat hierin dat de erflater zelf vrij zijn laatste wilsbeschikkingen uitspreekt om door de notaris te worden opgeschreven (cfr. Kluyskens, op. cit., p. 289).

Een openbaar testament per interrogat is nietig (zie Kluyskens, op. cit., p. 289; Planiol, op. cit., t. III, n° 1992; Luik, 25 Januari 1949, Rev. prat. Not., 1949, 47; Fr. Cass., 15 Juni 1911, D. 1913, I, 382). Zulks wil niet zeggen dat de notaris tijdens het dictaat geen vragen mag stellen; hij kan en moet zulks doen, ten einde zich over de werkelijke wil van de testateur te vergewissen (Fr. Cass., 7 Januari 1890, D. 1890, I, 438), teneinde deze laatste te wijzen op een eventuele onwettelijkheid of tegenstrijdigheid van of in de beschikkingen van het testament (Lyon, 18 Februari 1907, S. 1908, II, 78, geciteerd bij Planiol, op. cit. 1992; zie verder De Page, t. VIII, n° 95 en Complément, vol. IV, n° 895; Kluyskens, op. cit., p. 289 met verwijzing naar een arrest van het Hof te Luik, 16 Juni 1880, Pas. 1881, II, 396; Luik, 25 Januari 1949, Rev. prat. Not., 47; Luik, 9 Februari 1948, Jur. Liège, 1948, 273).

De vragen die de notaris tijdens het dicteren mocht stellen, moeten zo gesteld worden dat daardoor de wil van de testateur niet wordt beïnvloed : dezes wil moet volkomen vrij blijven.

Het openbaar testament moet door de notaris zelf worden geschreven, zoals het hem wordt gedicteerd. Het zou nietig zijn indien het b.v. door een klerk zou worden geschreven; indien het t.o.v. twee notarissen wordt verleden, zou het deels door de ene en deels door de andere mogen geschreven worden (Kluyskens, op. cit., p. 290, met aanhaling van Arntz, dl. II, n° 1988; Schicks en Van Isterbeek, dl. IV, n° 899, e.a.).

Aanhef en sluiting van het testament moeten echter niet zelf door de notaris worden geschreven (vgl. De Page, t. VIII, n° 897, p. 1018; Laurent, t. XIII, n° 317), omdat zij niet het dictaat zijn van de testateur. Dit zijn vormvoorschriften van elke notariële akte; zij kunnen derhalve opgesteld worden buiten aanwezigheid van de getuigen.

Wanneer de wet bepaalt dat het testament door de notaris moet worden geschreven zoals het hem wordt gedicteerd, betekent zulks niet dat de notaris de dialectwoorden of de verkeerde uitdrukkingswijzen van de testateur woordelijk moet opschrijven; de geschreven tekst moet alleen de juiste bedoeling van de erflater weergeven (zie : Planiol, op. cit., n° 1993; Kluyskens, op. cit., p. 290; De Page, t. VIII, n° 895; Fr. Cass., 3 Maart 1890, D. 1890, I, 354; Cass., 5 Mei 1887, Pas. 1887, I, 231; Luik, 25 Januari 1949, Rev. prat. Not., 47). De personen, die een nauwkeurige tekst direct kunnen formuleren, vooral wanneer de beschikkingen uitvoerig en ingewikkeld zijn, zijn hoge uitzonderingen; de notaris is dan ook meestal verplicht de woorden, die hij hoort, in een juridische vorm te gieten. Daarbij is zijn rol uiterst delicaat (cfr. Planiol, t. III, n° 1993). Het kiezen van het juiste woord, het omzetten in een behoorlijke vorm van hetgeen de erflater precies wil, vergt van de notaris — en van elke jurist — niet alleen een grondige kennis van de rechtstaal, maar ook van de gewone omgangstaal. Om die reden kunnen wij b.v. het arrest van het Hof van Verbreking (5 Mei 1887, Pas. 1887, I, 300) niet goedkeuren waarbij beslist werd dat de notaris de Franse taal mag gebruiken ofschoon het testament hem in een andere taal werd gedicteerd. Volgens Kluyskens is deze beslissing in strijd met het begrip van het dictaat en moet zulks ook aanleiding geven tot « misgrepen » (op. cit., p. 291; zie ook Planiol, t. III, 1998).

In elk geval mag de notaris aan of van de door de erflater uitgesproken woorden niets toevoegen of weglaten (cfr. Kluyskens, p. 290; Luik, 3 Maart 1949, Pas. 1949, I, 81). De redactie van het testament in de derde persoon zou echter niet de nietigheid van het testament ten gevolge hebben (Kluyskens, op. cit. p. 291, die naar Laurent, t. XIII, n° 315 verwijst).

Wat ten slotte de wetgever wil is, dat het testament de gedachte zou weergeven van de testateur; vandaar het formalisme van de wet.

II. Daar alleen het dictaat door de notarissen en in aanwezigheid van twee getuigen moet opgeschreven worden, behoeven aanhef, inleiding en sluiting van het testament niet door de notaris zelf en in aanwezigheid der getuigen (en testateur) opgesteld te worden (cfr. supra; Planiol, t. III, n° 1993).

* * *

De regeling van het Nederlands Burgerlijk Wetboek terzake van het openbare testament, dat in tegenstelling met België in Nederland de meest voorkomende vorm van uiterste wil is, verdient onze voorkeur. Zij stemt inderdaad meer met de werkelijkheid overeen.

Het maken van een openbaar testament geschiedt krachtens artikel 986 Nederlands Burgerlijk Wetboek als volgt:

a) de eerste handeling is de zakelijke opgave door de erflater van zijn wil aan de notaris, al of niet in tegenwoordigheid der getuigen (2);

b) daarna schrijft de notaris zelf of doet hij de wil van de erflater in duidelijke bewoordingen schrijven;

c) indien de opgave buiten de tegenwoordigheid der getuigen is gedaan en het opstel door de notaris is gereed gemaakt, moet de erflater, alvorens de voorlezing daarvan geschiedt, zijn wil nader zakelijk, in tegenwoordigheid der getuigen, opgeven;

d) nadat de erflater in tegenwoordigheid der getuigen zijn uiterste wil zakelijk verklaard heeft en deze in geschrift gebracht is, moet de wil door de notaris in tegenwoordigheid der getuigen worden voorgelezen;

e) vervolgens moet de notaris eveneens in tegenwoordigheid der getuigen, de erflater vragen of het voorgelezene zijn uiterste wil is;

f) tenslotte moet de akte door de erflater, de notaris en de getuigen worden ondertekend (zie betreffende deze formaliteiten Meyers, Erfrecht, p. 198 e.v.; Suyling, Erfrecht, p. 129, n° 99).

De Nederlandse wet vereist dus alleen een zakelijke opgave van hetgeen de erflater wil; deze behoeft niet, zoals de Code Civil voorschrijft, zijn wil te dicteren. Men kan immers van de notaris niet verlangen dat hij letterlijk de wil opschrijft, zoals hem wordt opgegeven (Meyers, op. cit., 199).

Henri Boonen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 13 Februari 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Carnewal en Devreese.

O. M. : M. Matthys, subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs Vermast, P. Ronse en Franck.

Huwelijk. — Echtscheiding. — Aanwijzing van de echtelijke woning hangende het geding als verblijfplaats van de vrouw met uitsluiting van de man, zulks op grond van uitzonderlijke redenen. — Bewaking van zesjarig kind aan de moeder toevertrouwd. — Veroordeling van de vrouw tot uitkering van levensonderhoud aan de man.

Ofschoon de tot de uitoefening van het bedrijf (hotelrestaurant) dienende roerende goederen eigendom zijn van de man en deze vroeger de handelszaak

heeft gedreven terwijl het huis eigendom is van de vrouw, die sedert 1947 de zaak drijft, moet het onroerend goed waarin de handelszaak wordt uitgeoefend en waar de echtelijke woning zich bevindt, hangende het echtscheidingsgeding, aan de vrouw als verblijfplaats worden toegewezen met uitsluiting van de man, omdat deze, ingevolge zijn veroordeling tot dwangarbeid wegens economische collaboratie in staat van wettelijke interdictie verkeert en derhalve wettelijk onbekwaam is de handelszaak persoonlijk te drijven en zijn geestestoestand daarenboven ernstig is geschikt ingevolge de bij een aanslag op zijn persoon opgelopen schedelbreuken.

Bewaking van het zesjarig kind aan de moeder toevertrouwd onder voorwaarde van plaatsing in een kostschool en met toekenning van bezoeksrecht aan de vader.

Veroordeling van de vrouw tot uitkering van levensonderhoud aan de man.

L. t/ D.

Betreffende de verblijfplaats van appellante :

Overwegende dat, zo het spijshuis-hotel L. S. te U..., waar appellante door de eerste rechter gemachtigd werd haar verblijfplaats te houden, de echtelijke woning is, zo de tot uitoefening van het bedrijf dienende roerende goederen alsook de versiering, die de waarde van de eigenlijke handelszaak aanzienlijk deed stijgen, aan geïntimeerde toebehoren, zo het ten slotte ook geïntimeerde is die, zolang hij aldaar verbleef, de handelszaak overigens op vrij winstgevende wijze heeft gedreven, het onroerend eigendom zelf nochtans luidens de koopakte, eigendom blijkt te zijn van appellante, die sedert 1947 tot op heden de uitoefening van de handelszaak ook zelf verzekert;

Overwegende verder dat geïntimeerde bij vonnis van de Krijgsraad dd. wegens economische collaboratie veroordeeld werd tot 15 jaar dwangarbeid, zodat hij zich bevindt in staat van wettelijke interdictie;

dat hij derhalve, hoewel hij in Juli 1951 in voorlopige vrijheid werd gesteld en bij zijn moeder verblijft te D..., nog steeds onbekwaam is zijn goederen te beheren en zijn inkomsten hem niet mogen worden uitgekeerd; (artikelen 21 tot 24 W. v. S.; Luik, 2 Maart 1950, J. T. 603; Gent, 31 October 1950, J. T. 1951, 7);

dat geïntimeerde dus wettelijk onbekwaam is het spijshuis « L. S. » persoonlijk te drijven;

Overwegende ten slotte dat geïntimeerde in Maart 1946 tijdens een eerste voorlopige in vrijheidstelling het slachtoffer werd van een zware aanslag op zijn persoon;

dat hij in de echtscheidingsprocedure ten gronde zelf beweert, dat hij ingevolge de daarbij opgelopen schedelbreuken « zich in de onmogelijkheid bevindt zich rekenschap te geven van zijn daden of een bewuste wilsuïting te vertonen »;

dat er derhalve redenen zijn om te betwijfelen of zijn geestestoestand wel van aard is hem zedelijk bekwaam te maken het spijshuis « L. S. » te drijven;

Overwegende dat deze omstandigheden voldoende uitzonderlijke redenen zijn om appellante toe te laten haar verblijfplaats voorlopig te behouden in het huis, waarin dit bedrijf wordt uitgeoefend, — al weze ze ook de echtelijke woning — en dit met uitsluiting van haar echtgenoot;

dat het incidenteel beroep op dit punt derhalve niet gegrond is;

Betreffende de bewaking van het kind :

Overwegende dat, gezien de jeugdige leeftijd (6 jaar) van het kind, dat zijn vader wegens diens opsluiting om zo te zeggen niet heeft gekend, de eerste rechter de bewaking terecht heeft toegekend aan appellante;

dat, mits het kind, zoals door de eerste rechter voorzien, in een kostschool geplaatst wordt, zodat het onttrokken is aan de inderdaad niet voorbeeldige omgeving en omgang van appellante en niet inachtneming van het door de eerste rechter voorgeschreven bezoekrecht van geïntimeerde deze oplossing het best de belangen van het kind dient en tevens de rechten van geïntimeerde vrijwaart;

dat het incidenteel beroep derhalve ook op dit punt ongegrond is;

Betreffende het onderhoudsgeld :

Overwegende dat appellante uitsluitend twee kinderen te haren laste heeft (één uit een vorig huwelijk en het dochtertje van partijen), terwijl geïntimeerde niet ontkent alléén bij zijn moeder in te wonen;

Overwegende dat anderzijds de opbrengst van het hotel-restaurant (S...) zeker niet zo onaanzienlijk is als appellante het wil doen voorkomen;

dat rekening houdend met deze omstandigheden, een onderhoudsgeld van 2.500 frank per maand zal beantwoorden aan de behoeften van geïntimeerde en de middelen van appellante niet zal te boven gaan;

dat het hoger beroep derhalve in die mate gegrond is;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte de beslissing omtrent de kosten van eerste aanleg heeft aangehouden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Rechtdoende op tegenspraak en op eensluidend advies van de heer substituut procureur-generaal Matthys, alle verdere en strijdige besluiten verwerpende, ontvangt het hoger beroep in de hoofdzaak en verklaart het gegrond in de hierna bepaalde mate, ontvangt het incidenteel beroep en verklaart het ongegrond;

Doet de bestreden beschikking te niet in zover zij de beslissing omtrent de kosten heeft aangehouden;

Bevestigt ze voor het overige met deze enkele wijziging, dat de toegekende uitkering tot onderhoud gebracht wordt op 2.500 fr. per maand, dat vanaf de in het bestreden bevelschrift voorziene datum, zijnde 1 Augustus 1951;

en, bij evocatie wat betreft de kosten in eerste aanleg, gedaan, verwijst appellante en geïntimeerde ieder in de helft der kosten van beide aanleggen.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

Kortgeding. — 5 April 1952.

Voorzitter : M. Walckiers de Vliringhe.
Advocaten : Mrs Van Parys (Brussel)
en Logelain (Brussel).

1. Kortgeding. — Toelaatbaarheid van de gedingbeslissende eed in kortgeding. — Vereisten.
2. Echtscheiding. — Wettelijk beheer van de man over de gemeenschapsgoederen gedurende het huwelijk. — Waarborgen voor de vrouw. — Betekenis van de artikelen 270 en 267 B.W.

1. De gedingbeslissende eed kan ook in kortgeding worden opgedragen. De rechter moet echter nagaan of de opgedragen eed werkelijk gedingbeslissend is en aan de gestelde vereisten voldoet; vereiste is o.m. dat het feit, waarop hij slaat beslissend is voor de oplossing van het geschil, d.w.z. de oplossing van het geschil moet er noodzakelijkerwijze en definitief van afhangen.

2. Het wettelijk beheer van de man over de gemeenschapsgoederen gedurende het huwelijk, vindt alleen zijn rechtvaardiging in het evenwicht, dat normaal in de betrekkingen tussen de echtgenoten bestaat en in de wederzijdse waarborgen, die dit evenwicht verzekert. Zodra dit evenwicht verbroken is, moet de echtgenote haar rechten kunnen verzekeren en haar belangen vrijwaren : de artikelen 270 en 214j B. W. strekken daartoe.

De in art. 270 B.W. omschreven maatregelen zijn slechts bij wijze van voorbeeld vermeld; overeenkomstig rechtsleer en rechtspraak kunnen ook andere maatregelen, strekkende tot hetzelfde doel, worden aangevraagd.

Krachtens art. 267 B.W. bezit tijdens een geding in echtscheiding of in scheiding van tafel en bed de rechter in kortgeding de bevoegdheid om de voorlopige maatregelen te treffen, die de voorzitter van de Rechtbank tijdens het huwelijk op grond van art. 214j B.W. kan bevelen.

G. V. H. t/ C. J.

Overwegende dat er tussen partijen een geding in scheiding van tafel en bed hangende is; dat wij dus bevoegd zijn om te beslissen over de voorlopige maatregelen, die dienen getroffen te worden voor de duur van het geding;

Wat de verblijfplaats betreft : (zonder belang)

Wat de bijdrage tot onderhoud betreft :

Overwegende dat verweerder betwist dat aanlegster behoeftig zou zijn en dat hij beweert dat in ieder geval de desaanstaande ingediende vraag klaarblijkelijk overdreven schijnt en buiten verhouding tot zijn inkomen;

Overwegende dat naar aanleiding van de voor ons gehouden debatten ieder der partijen, bij middel van bijkomende besluiten, akte vroeg dat zij aan de tegenpartij een eed oplegde en dit in de volgende bewoordingen :

Wat de aanlegster betreft : door haar af te leggen eed :

« Ik zweer dat ik niet werkzaam ben, in geen enkele hoedanigheid bij de Cie Belge des Freins Westinghouse » en dat ik er geen enkele vergoeding ontvang in dit opzicht, en er mij niet dagelijks begeef om er werkzaam te zijn »;

Wat de door verweerder af te leggen eed betreft :

« Ik zweer dat ik niet meer dan 7.000 frank bruto per maand verdienen als wedden en als toelagen in het algemeen, bij de Etablissements Wilfort te Machelen. Zo helpe mij God. »;

Overwegende dat de eed, door ieder der partijen aan de tegenpartij opgelegd, om in aanmerking te kunnen komen gedingbeslissend moet zijn;

Overwegende dat het ongetwijfeld algemeen aangenomen is dat niet belet dat dergelijke eed zou worden opgedragen voor de rechtsmacht in kortgeding, zowel als voor de Rechter ten gronde, evenwel rekening gehouden met het bijzonder karakter van de rechtsmacht waarvoor het geschil hangend is;

Overwegende nochtans dat de rechtsleer, zowel als de meest recente rechtspraak nopens dit punt ook akkoord is om aan te nemen dat dit recht van de partijen niet absoluut is in deze zin dat het een contrôle vanwege de Rechter veronderstelt, die ertoe gehouden is te onderzoeken of de opgedragen eed werkelijk gedingbeslissend is en er alle karaktertrekken van vertoont;

Overwegende dat tussen de vereiste voorwaarden namelijk de volgende voorkomt :

dat het feit waarop hij slaat beslissend is voor de oplossing van het geding, nl. dat de oplossing van het geschil er noodzakelijkerwijze en definitief van afhangt;

Overwegende dat dit ter zake zeker niet het geval is; dat de wederzijdse verplichtingen van de echtgenoten aangaande onderhoud voortvloeien uit de instelling van het huwelijk zelf, uit de wederzijdse verplichtingen die de wet er aan verbonden heeft en dat de wet zelf ook de perken bepaald heeft binnen dewelke ieder der onderhoudsplichtigen gebeurlijk kunnen gehouden worden bij te dragen;

Overwegende dat het recht op onderhoud ten bate van aanlegster in principe niet betwistbaar is en niet kan betwist worden;

dat slechts de volgende punten in betwisting zijn nl. of aanlegster zich al dan niet in de feitelijke toestand bevindt om onderhoud te vorderen en of het gevraagde bedrag in verhouding staat tot de mogelijkheden van verweerder;

Overwegende dat de door verweerder opgedragen eed, op de wijze waarop hij is opgesteld, geenszins beslissend is aangaande dit eerste punt; dat zelfs wanneer het werkelijk vaststaat dat aanlegster niettegenstaande haar bewering, een bediening zou hebben, daar niet noodzakelijk en definitief zou uit voortvloeien, bij gebreke aan enig nader gegeven aangaande de bezoldiging en de voordelen die deze bediening haar verzekert, dat aanlegster, rekening houdende met de levensvoorwaarden der echtgenoten en met de inkomsten van het gezin, geen recht zou hebben op enige bijstand en nog veel minder dat het bedrag dat zij vordert hic et nunc zou verrechtvaardigd zijn; dat het juist dit beslissend punt is — de belangrijkheid van de inkomsten die deze beweerde bediening zou verzekeren — dat door de eed, zoals hij wordt opgedragen, niet beslecht wordt;

Overwegende dat het probleem zich juist op dezelfde wijze stelt wat betreft de door aanlegster opgedragen eed; dat inderdaad wanneer men uit de door verweerder ten aanzien van het opdragen van de eed aangenomen houding moest kunnen besluiten dat hij in feite meer verdient dan het door hem opgegeven bedrag en dit onder welke bezoldigingsvorm ook, daar nog ipso facto niet noodzakelijk zou voortvloeien dat het als bijdrage tot onderhoud gevorderd bedrag — zonder verder onderzoek — zou verschuldigd zijn;

dat vooreerst deze bezoldiging niet het enig determinerend element van de te treffen beslissing uitmaakt, maar dat daar ook bijkomen, de maatschappelijke rang van de echtgenoten en de behoeften van de onderhoudsvragende partij; dat vervolgens de vorm waarin de eed opgesteld is niet tot uitwerksel kan hebben te bepalen welke som de werkelijke bezoldiging bedraagt, zo dat in laatste analyse deze procedure zelfs geen enkel praktisch nut oplevert voor de beslechting van het geschil; dat zo integendeel de eed aanvaard en afgelegd werd, er voor de reeds uiteengezette redenen, geenszins zou uit voortvloeien dat de eis eenvoudigweg zou moeten afgewezen worden;

Overwegende ten slotte dat het wel blijkt dat zo de partijen gemeend hebben elkaar de bewuste eed te moeten opleggen, dit, gezien het gebrek aan nauwkeurigheid dat hem kenmerkt, veeleer tot doel heeft het vertrouwen van de rechter tot wankelen te brengen in de oprechtheid van de wederzijdse bevestigingen van de belanghebbenden, dan welk ander doel ook;

Overwegende dat in ieder geval de onontbeerlijke voorwaarden tot het toelaten van de gedingbeslissende eed niet verenigd zijn zowel wat de eed van aanlegster als wat deze van verweerder betreft; dat er dus geen aanleiding bestaat ze toe te laten (zie De Page, T. 111, B. III-IV deel, sectie II, n° 1046 en volgende);

Overwegende dat dit vaststaande, en rekening houdende met de thans in het debat ingewonnen elementen, enerzijds de voorwaarden waarin aanlegster zal gebracht zijn te leven en de beperkte onkosten die deze omstandigheden voor haar medebrengen, anderzijds de maatschappelijke stand van de echtgenoten, de omstandigheid, dat, niettegenstaande het feit dat de door verweerder genoten wedde zich zou beperken tot 7.000 frank per maand het evenwel ook vaststaat (feit dat door aanlegster wordt beweerd en door verweerder niet ontkend wordt) dat deze laatste een auto-voertuig en een moto bezit, vervoermiddelen die hij bezigt om zich dagelijks naar zijn werk te begeven, er aanleiding toe bestaat te veronderstellen dat zijn mogelijkheden zich niet uitsluitend beperken tot zijn wedde zoals ze door hem wordt aangegeven; dat in deze gedachtengang, de vaststellingen, die gedaan werden tijdens de verrichtingen van zegellegging de hierboven uiteengezette afleidingen komen staven; dat, rekening houdende ook met de omstandigheid dat verweerder bij zijn ouders inwoont, waardoor zijn lasten ook verlicht worden, er aanleiding bestaat de door hem aan aanlegster verschuldigde bijdrage tot onderhoud te bepalen op het hierna vastgestelde bedrag;

Overwegende dat verweerder, als hoofd der gemeenschap terecht doet opmerken dat het in miskenning is van zijn recht van beheerder van deze gemeenschap dat aanlegster bij het verlaten van de echtelijke woonst een som van 80.000 Fr. B. en 15 goudstukken van een pond ieder meegenomen heeft en dat het terecht is dat hij vraagt dat het aldus onttrokken bezit minstens terug onder zijn bewaking zou blijven;

Overwegende dat het in strijd zou zijn met de principes, dat een zo belangrijk gemeenschappelijk bezit zonder contrôle buiten het toezicht van de wettelijke beheerder der gemeenschap zou gelaten worden; dat echter het regime, ingesteld door de wet, voor het beheer, tijdens het huwelijk, over de gemeenschappelijke goederen en dat bevolen werd door de noodzakelijkheid, alleen zijn rechtvaardiging vindt in de harmonie die normaal in de betrekkingen tussen de echtgenoten bestaat en in de wederzijdse waarborgen die deze harmonie verzekert; dat zodra deze harmonie

verbroken wordt het billijk en gewettigd gebleken is dat de echtgenote haar rechten zou kunnen verzekeren evenals de vrijwaring van haar belangen; dat de artikelen 270 en 214j van het Burgerlijk Wetboek vanwege de wetgever beantwoorden aan deze billijke becommernis;

Overwegende dat de rechtsleer en de rechtspraak traditioneel hebben aangenomen dat de maatregelen, voorzien bij artikel 270 van het Burgerlijk wetboek, er slechts in voorkomen bij wijze van voorbeeld en geenszins het toelaten van andere maatregelen die tot hetzelfde doel streven uitsluit; dat eindelijk krachtens het nieuw artikel 267 de machten, die art. 214j tijdens het huwelijk aan de Voorzitter der Rechtbank toekent, tijdens een geding in echtscheiding of in scheiding van tafel en bed worden verleend aan de rechter in kortgeding bij wijze van voorlopige maatregelen;

Overwegende dat de vraag, die door aanlegster bij besluiten wordt ingediend, als antwoord op de vordering, door verweerder opgeworpen bij besluiten, onder vorm van exceptie, en in zijn hoedanigheid van hoofd van de gemeenschap dus verrechtvaardigd zijn ten minste in de hierna bepaalde mate;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 12 Juni 1951.

Voorzitter : M. De Vreese.

Rechters : M. M. Gerniers en De Clercq.

Bevoegdheid. — Vordering tot schadevergoeding wegens tenuitvoerlegging bij voorraad van een in hoger beroep hervormd vonnis van de vrederechter i.v.m. de ontruiming van een pachthoeve. — Bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg.

Niet de vrederechter maar de rechtbank van eerste aanleg is bevoegd om kennis te nemen van een vordering tot schadevergoeding wegens de tenuitvoerlegging bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep was ingesteld, van een vonnis van de vrederechter, waarbij de ontruiming van een pachthoeve was bevolen. Een dergelijke vordering steunt immers niet op de pachtovereenkomst maar op een onrechtmatige daad, bestaande in de tenuitvoerlegging bij voorraad van het vonnis, dat in hoger beroep te niet werd gedaan.

Van Damme t/ Lantsocht.

Overwegende dat de eis strekt : 1° tot betaling ener som van 131.580,80 fr. uit hoofde van uitvoering van een vonnis dat in beroep te niet gedaan is ; 2° tot ontbinding van een tussen partijen bestaande pachtovereenkomst en dienvolgens tot betaling ener schadevergoeding van 74.400 fr.;

Overwegende dat bij vonnis van 24 November 1947 van de heer Vrederechter van het tweede kanton te Brugge de ontruiming door eiser van een aan verweerder toebehorende hofstede bevolen werd ; dat, na betekening van het vonnis, eiser op 17 Januari 1948 tegen deze beslissing beroep instelde, maar dat verweerder niettegenstaande dit beroep tot de uitvoering, en namelijk tot ontruiming van de hofstede, liet overgaan ; dat bij vonnis van 10 Januari 1949 de rechtbank te Brugge, zetelende in be-

roep, de bestreden beslissing te niet deed en de eis van de huidige verweerder ongegrond verklaarde ; dat intussen huidige verweerder de hofstede in pacht gaf aan een derde die ze heden nog betreft ;

Wat betreft de bevoegdheid :

Overwegende dat verweerder, in limine litis, voor beide hoofden van de vordering de onbevoegdheid van de rechtbank opwerpt ; dat hij voorhoudt dat de vordering tot vergoeding van de schade, ontstaan gedurende de loop van het pachtcontract, slechts ontvankelijk is voor zoveel ze gesteund wordt op de contractuele verantwoordelijkheid van eiser en ze dus in de bevoegdheid van de Vrederechter valt ; dat hij verder opwerpt dat het tweede deel van de eis, zijnde de ontbinding van de pachtvereenkomst en de vergoeding van de schade die er uit spruit, ook onder de speciale bevoegdheid van de Vrederechter valt, vermits het zijn grond vindt in artikel 1184 van het Burgerlijk wetboek ;

Overwegende dat, voor wat het eerste deel van de eis betreft, er dient nagegaan te worden of de vordering op een contractuele of een quasi-delictuele verantwoordelijkheid gesteund is ;

Overwegende dat van quasi-delictuele verantwoordelijkheid geen spraak kan zijn, wanneer de partijen door een contract verbonden zijn en dat de schade rechtstreeks voortvloeit uit de niet-uitvoering van de overeenkomst ; dat het bestaan van een overeenkomst nochtans op zich zelf de quasi-delictuele verantwoordelijkheid niet uitsluit ; dat deze uitsluiting zich slechts voordoet voor zoveel men zich strikt genomen in het kader van het contract bevindt ; dat noch een samenvoeging van de twee verantwoordelijkheden noch een keuze tussen de twee mogelijk is, vermits het kader van het contract nauw bepaald is en er buiten dit kader enkel delictuele of quasi-delictuele verantwoordelijkheid bestaat ;

Overwegende dat, in tegenstelling met de beweringen van verweerder, aanlegger wel ontvankelijk kan zijn de quasi-delictuele verantwoordelijkheid in te roepen, voor zoveel de schade niet rechtstreeks door de niet-uitvoering van het contract berokkend is geweest (De Page, dl II, nrs 925-927) ; dat om te bepalen indien het contract niet uitgevoerd is geweest er dient nagegaan te worden of de verbintenis, die gekrenkt werd, in de overeenkomst voorkomt en gebeurlijk welk haar draagwijdte is (R. P.D.B., v. Responsabilité, nr 177) ;

Overwegende dat, terzake, de schade niet rechtstreeks haar oorzaak vindt in de niet-uitvoering van een der bepalingen van de pachtvereenkomst, maar wel in het feit van verweerder die een vonnis, dat later vernietigd werd, liet uitvoeren ; dat deze voorbarige uitvoering de rechtstreekse bron is van de schade en dat de verplichting voor verweerder zich omzichtig te tonen bij de uitvoering van het vonnis nergens in de inhoud van het contract te vinden is ;

Overwegende dat het « gerechtelijk contract » tussen partijen wel uitsluitend de quasi-delictuele verantwoordelijkheid beoogt en de rechtbank dus bevoegd is om kennis te nemen van dit deel van de vordering ;

Overwegende dat, gezien de verknochtheid bestaan- de tussen de verschillende hoofden van de vordering, de rechtbank op grond van art. 37bis en ter van de wet op de bevoegdheid insgelijks bevoegd is om van het tweede deel van de vordering kennis te nemen ;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 28 Februari 1952.

Voorzitter : M. E. Rubens.

Rechters : M.M. Carsau en Mevr. Deloof.

Advocaten : Mrs E. Buysse en J. Coens.

Verzekering. — Verjaringstermijn van artikel 32 der wet van 11 Juni 1874 geldt ook voor onderlinge verzekeringen. — Grondslag van de verjaring : geen vermoeden van betaling.

De verjaring kan ook in hoger beroep worden ingeroepen (art. 2224 B.W.).

De bij art. 32 van de wet op de verzekeringen voorziene verzekeringstermijn van drie jaar is ook van toepassing op de onderlinge verzekeringen.

De bij de wet van 11 Juni 1874 voorziene verjaring steunt niet op een vermoeden van betaling maar op het belang van het verzekeringswezen bij een vlugge regeling van de gevolgen der schadegevallen.

In casu geen stuiting van de verjaring op grond ener beweerde schulderkennis.

Bouckaert t/ Antwerpse Verzekering tegen
Oorlogsrisiko.

Gezien de gedingstukken, o.m. 1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, gewezen door de Vrederechter van het kanton Berchem, in dato 3 Juli 1951;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het hoger beroep, tijdig ingesteld en in de behoorlijke vorm, niet wordt betwist;

Overwegende dat de eis strekte tot betaling van een saldo van 4.737,40 fr. nahefpremies; dat hij door het bestreden vonnis ingewilligd werd omdat de verjaring niet ingeroepen werd; dat de verjaring in hoger beroep mag ingeroepen worden (artikel 2224 B. W.);

Overwegende dat beroepster zich thans uitdrukkelijk op de verjaring beroept;

Overwegende dat de driejarige verjaring van artikel 32 van de wet van 11 Juni 1874 op de verzekeringen ook toepasselijk is op de onderlinge verzekering (Gent, 2 Mei 1950, J. T. 1951, blz. 367);

Overwegende echter dat beroepene beweert dat de verjaring tijdelijk werd gestuit door een schulderkennis van beroepster, vervat in haar schrijven van 26 April 1948 aan beroepene (de inleidende dagvaarding dagtekent van 20 Maart 1951), waarin zij voorstelde de bedragen der premies af te houden van de vergoedingen die haar zouden toekomen;

Overwegende dat de grond van de verjaring voorzien door de wet van 11 Juni 1874 niet te vinden is in een vermoeden van betaling, maar in het belang van het verzekeringswezen, om spoedig de gevolgen van de rampen te zien regelen (Demoulin, Prescription en matière d'assurance terrestres, n° 4);

Overwegende dat de brief van 21 April 1948, die wel erkent dat de gevraagde som niet in speciën betaald werd, nochtans niet als erkenning van schuld kan beschouwd worden, vermits de verzekerde beroepster niet aanbiedt te betalen, maar integendeel iedere betaling weigert, om reden dat zij beweert niets meer verschuldigd te zijn en zelf schudeiseres te zijn van een batig saldo;

Dat deze brief o.a. luidde als volgt : « En ce qui concerne votre lettre du 5 novembre dernier, que vous aviez adressée à Mr J. Dierckx ensemble avec un acte de cession en double, je vous confirme ma lettre du 10 novembre par laquelle j'ai renvoyé cet acte de ces-

sion tel quel, donc nog signé, en vous expliquant que je n'avais aucunement l'intention de payer encore une nouvelle prime de près de vingt mille francs, montant estimé par Mr Dierckx, pour ne récupérer qu'un montant absolument ridicule, dont personne n'a jusqu'à présent pu me fixer l'importance, fusse même approximativement. Par ma dernière lettre, je remarque que l'indemnité provisoire s'élèverait à 1940 francs et que pour récupérer ce montant dérisoire il me faudrait vous verser encore une nouvelle prime d'environ neuf mille francs. Je tiens à vous répéter, ce que j'ai d'ailleurs déjà déclaré à plusieurs reprises qu'il n'entre pas dans mes intentions de déboursier de nouvelles sommes en pure perte et sans aucun espoir d'obtenir, fusse-ce même à longue échéance, une satisfaction équivalente au moins aux montants que j'ai déjà versés jusqu'à présent, ou tout au moins proportionnelle aux primes versées par moi. Ainsi que je vous l'ai dit, vous avez le loisir de retenir les primes qui seraient éventuellement encore à régler, sur la somme qui me revient de plein droit en règlement des dommages que j'ai subis par le sinistre qui a frappé ma propriété... »;

Overwegende dat dit laatste alinea niet mag afgescheiden worden van de drie vorige met dewelke het een geheel vormt; dat beroepster ondubbelzinnig haar inzicht te kennen geeft niets te moeten betalen, en dus geen schuld erkent, maar in het laatste alinea vaststelt, dat zij veel meer vergoedingen zou moeten ontvangen dan wat van haar nog gevraagd wordt, en doet opmerken dat de gebeurlijke premies kunnen afgetrokken worden van de som die haar toekomt;

Overwegende dat de verjaring dus haar volle uitwerking zal hebben;

Om deze redenen,

De Rechtbank, zetelend in hoger beroep, en rechtdoende op tegenspraak;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het hoger beroep;

Verklaart het gegrond;

Doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende, verklaart de eis verjaard;

Veroordeelt beroepene in de kosten van beide aanleggen.

NOOT : Het in het vonnis geciteerde arrest van het Hof te Gent, dd. 2 Mei 1950, verscheen in het R. W., 1950-1951, 1758.

**CORRECTIONELE RECHTBANK
TE DENDERMONDE**

27 November 1951.

Voorzitter : M. Goris.

Rechters : M.M. Maffei en van Caillie.

O. M. : Mr van Doorslaer de ten Ryn.

Verkeer. — Recht van voorrang en voorbehouden weg.

Een weggebruiker, die zich zonder recht op een weg heeft begeven, kan de artikelen 19 e.v. van het Algemeen Verkeersreglement betreffende de voorbehouden wegen niet inroepen om een gedeelte van deze weg te berijden.

De bepalingen betreffende de rangorde (voorrang) der wegen primeren die betreffende de voorbehouden weg.

O. M. en Ringoot t/ Coulier.

Overwegende dat de burgerlijke partij per fiets gereden kwam uit een weg voorzien van een omgekeerde driehoek, en dus de voorrang verschuldigd was aan beklaagde, die per auto op de hoofdweg reed;

Overwegende dat de burgerlijke partij tevergeefs opwerpt dat zij aan de splitsing op het fietspad, aan haar voorbehouden weg, reed;

dat het voor de hand ligt dat een weggebruiker, die zich zonder recht op een weg heeft begeven, de artikelen 19 en vlg. van het Algemeen Verkeersreglement nopens de voorbehouden wegen niet kan inroepen om een gedeelte van deze weg te berijden;

Dat het duidelijk en logisch is dat de bepalingen betreffende de rangorde der wegen die betreffende de voorbehouden weg primeren;

Overwegende dat dienvolgens het ten laste van verdachte gelegde feit niet ten genoegte van rechte is bewezen;

Overwegende dat gevolglijk de Rechtbank onbevoegd is om kennis te nemen van de eis van de burgerlijke partij.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer. — 11 October 1951.

Voorzitter: M. de Crombrugghe de Looringhe.

Rechters: MM. Eeman en van Balberghe.

O. M.: M. Bonte.

Strafvordering. — Niet-inachtneming van de in artikel 146 Sv. bepaalde termijn van dagvaarding. — Nietigheid van het op die dagvaarding gewezen verstekvonnis. — De dagvaarding zelf is echter geldig.

De enige sanctie, die op de niet-inachtneming van de bij artikel 146 Sv., gewijzigd bij Koninklijk Besluit n° 301 van 30 Maart 1936, bepaalde termijn van dagvaarding, is de nietigheid van het op die dagvaarding gewezen verstekvonnis. Uit het Verslag aan de Koning, voorafgaande aan voormeld Koninklijk Besluit, blijkt immers, dat het te dien aanzien de bedoeling van de wetgever was de gevolgen van de niet-tijdige dagvaarding voor de Politie-rechtbank gelijk te stellen met die van de niet-tijdige dagvaarding voor de Correctionele Rechtbank, zodat de regel van artikel 184 Sv. toepassing moet vinden.

De niet-tijdig uitgebrachte dagvaarding zelf is niet nietig en heeft al haar wettelijke gevolgen, zodat de zaak door die dagvaarding geldig bij de Politie-rechtbank aanhangig is gemaakt.

O. M. t/ De Meester en Cornelis.

Wat betreft de nietigheid van de dagvaarding voor de eerste rechter en van het daarop gewezen vonnis: Aangezien luidens artikel 146 van het Wetboek van Strafvordering, gewijzigd bij artikel 2 van het Koninklijk Besluit n° 301 van 30 Maart 1936, de dagvaarding om te verschijnen voor de politierechtbank alleen kan geschieden met inachtneming van een termijn van ten minste 3 dagen, verlengd wegens de afstand, zo daartoe gronden zijn, tenzij wegens het spoedeisende van het geval de termijn verkort werd krachtens een door de vrederechter verleende cedel;

Aangezien blijkens het exploit in de bundel (stuk 34)

de verdachte, De Meester Emeric, wonende te Sint-Jacobskapelle, gedagvaard werd op 2 Juli 1951 om te verschijnen voor de politierechtbank te Brugge op 3 Juli 1951; dat uit geen enkel stuk van de bundel blijkt, dat door de vrederechter een cedel verleend is, waarbij wegens het spoedeisende van het geval de termijn verkort werd; dat dienvolgens de door de wet voorgeschreven termijn niet werd geëerbiedigd;

Overwegende nochtans dat, gezien blijkens het verslag aan de Koning voorafgaande aan het Koninklijk Besluit n° 301 van 30 Maart 1936 voornoemd, het de bedoeling was van de wetgever de dagvaarding voor de politierechtbank, wat de termijn betreft, gelijk te stellen met de dagvaarding voor de correctionele rechtbank, de sanctie op het niet eerbiedigen van de bepaalde termijn enkel en alleen bestaat in de nietigheid van de veroordeling, die tegen de gedaagde persoon bij verstek zou worden uitgesproken, zulks overeenkomstig het bepaalde in artikel 184 van het Wetboek van Strafvordering, hetwelk trouwens enkel de toepassing is van het principe, dat de rechten van de verdediging niet mogen worden gekrenkt;

Dat anderzijds noch het Wetboek van Strafvordering, noch een andere wet, het niet eerbiedigen van de voorziene termijn sanctionneert met de nietigheid van de dagvaarding zelf, dewelke dienvolgens al haar wettelijke gevolgen behoudt en namelijk dat de zaak geldig bij de politierechtbank aanhangig werd gemaakt. (Zie Faustin Hélie, dl III, n° 4136; Luik, 12 Maart 1873, Pas. 1873-II-193);

Aangezien blijkt uit de vermeldingen in het proces-verbaal der terechtzitting van 3 Juli 1951 (stuk 35), evenals uit het vonnis van de politierechter te Brugge van dezelfde datum (stuk 45), dat de gedaagde De Meester Emeric niet is verschenen, noch iemand voor hem;

Overwegende dat in die omstandigheden de politierechtbank, vaststellende dat de door artikel 146 van het Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn niet werd geëerbiedigd, de behandeling van de zaak ambtshalve had dienen uit te stellen om aan het openbaar ministerie toe te laten de procedure te regulariseren door een nieuwe dagvaarding of om aan de gedaagde toe te laten vrijwillig te verschijnen; dat echter door bij verstek te veroordelen de eerste rechter de rechten der verdediging heeft gekrenkt en dat dienvolgens het tegen de gedaagde bij verstek uitgesproken vonnis van veroordeling dd. 3 Juli 1951 nietig is;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

1e Kamer. — 9 Mei 1951.

Voorzitter: M. Vleurinck.

Rechters: MM. Gildemyn en Delens.

Referendaris: M. Cloquet.

Advocaten: Mrs Eickhoff en Van Impe.

Overeenkomst. — Overmacht. — Tenietgaan van de overeenkomst wegens het onmogelijk worden van naleving der verbintenissen ingevolge overheidsmaatregelen. — Afbraak. — Overeenkomst: heeft niet vervangbare zaken tot voorwerp. — Geen verhoging van het numeriek bedrag van contractuele schulden wegens vermindering van de koopkracht van de munt. — Verrijking met oorzaak: nl. de verbreking ener overeenkomst. — Herstel van vorige toestand.

Wanneer de nakoming ener verbintenis onmogelijk is

geworden ingevolge overheidsmaatregelen, kan de verbreking der overeenkomst gevorderd worden. De overeenkomst, waarbij een van de partijen zich verplicht tot afbraak van een gebouw met dien verstande, dat hij over de materialen zal mogen beschikken, heeft niet vervangbare, doch bepaalde (onvervangbare) zaken tot voorwerp. De afbraak-aannemer kan derhalve bij het onmogelijk worden van de afbraak ingevolge overheidsmaatregelen niet vorderen dat de eigenaar van bedoeld gebouw waren van dezelfde soort zal leveren ter vervanging van de materialen, die normaal uit de afbraak zouden voortgekomen zijn. Het numeriek bedrag van contractuele schulden mag niet verhoogd worden wegens vermindering van koopkracht van de munt.

De verrijking, voortkomend uit de verbreking van een overeenkomst, is niet zonder oorzaak.

Gevolg van de verbreking van een overeenkomst: herstel van de vorige toestand alsof er nooit een overeenkomst ware geweest.

Rotsaert de Hertaing t/ Clerens en Vandenbergh.

Overwegende dat eisers eigenaars zijn van het kasteel te Wieze;

Overwegende dat de rechtsvoorganger van eisers op 7 Mei 1942 met verweerders, aannemers van afbraak, een overeenkomst heeft afgesloten, waarbij laatstgenoemden zich verbonden bewust kasteel en zijn bijgebouwen af te breken en de materialen weg te voeren met het recht over deze materialen te beschikken;

dat voorzien was dat verweerders als tegenprestatie van de materialen: 1° de werken zouden verrichten van afbraak en vervoer; 2° een som zouden opleggen van 55.800 fr.;

dat zij voormelde som in Mei 1942 hebben gestort, alsmede 20.000 fr. als borgsom tot waarborg voor de uitvoering hunner verbintenissen;

Overwegende dat ten genoeye van recht bewezen is dat het kasteel niet kon afgebroken worden tengevolge van de volgende door de overheid getroffen maatregelen:

— vanaf 20 Mei 1942 de opeising van het kasteel door de arrondissementscommissaris;

— vanaf 20 Augustus 1942 opeising door de bezettende overheid ten voordele van het V. N. V.;

— vanaf 25 Februari 1947 opeising door de burgemeester ten voordele van een geteisterde, de heer Hendrik Vincke;

— bovendien vanaf 16 Juni 1946 het verbod, bij besluit van de Regent opgelegd, om enige verandering aan de ruimten te brengen vóór de goedkeuring van de plans van aanleg van het grondgebied der gemeente;

— en vanaf 22 Februari 1950 de beslissing dat met de goedkeuring van voormelde plans de huidige staat onveranderd dient te blijven;

Overwegende dat de uitvoering van het contract aldus van meet af aan onmogelijk geworden was en gedurende bijna 10 jaar dusdanig gebleven is;

dat er geen reden voorhanden is om te denken dat bedoelde onmogelijkheid eerlang zou komen te verdwijnen;

dat eisers in zulke omstandigheden terecht de verbreking vorderen van het contract met aanbod de ontvangen sommen terug te geven;

Overwegende dat verweerders ten onrechte doen gelden dat de materialen, waarmede bedoeld kasteel werd gebouwd, zich in de handel bevindende, het voor eisers mogelijk is zich dergelijke koopwaren aan te

schaffen en deze aan verweerders te leveren in vervanging van die, welke wegens hogervermelde maatregelen onbeschikbaar geworden zijn;

Overwegende dat zulke redenering wel juist ware, indien het voorwerp van het contract vervangbare zaken mocht beogen, doch dat de verkochte materialen, die van afbraak moesten voortkomen, in principe bepaalde zaken uitmaken;

Overwegende dat verweerders in de veronderstelling dat de Rechtbank de overeenkomst zou verbroken verklaren, voor dit geval besluiten dat eisers zouden verwezen worden niet alleen tot teruggave van de gestorte som van 75.800 fr., doch bovendien tot een vergoeding gelijk aan het verlies van de koopkracht van de Belgische munt sedert de betaling van bewuste 75.800 fr. in handen van eisers in 1942;

Overwegende dat de thans gehuldigde rechtsprincipes niet toelaten het numeriek bedrag van de contractuele schulden te vermeerderen wegens een verlies van de koopkracht van de munt;

Overwegende dat verweerders ten onrechte gewag maken van een verrijking zonder oorzaak en aanspraak maken op een vergoeding gelijk aan de huidige waarde van de materialen, zonder zelfs van die waarde het bedrag af te trekken van de kosten van afbraak, dewelke nochtans tegenwoordig ook werkelijk hoger zijn;

Overwegende dat de beweerde verrijking voortkomt uit de verbreking van het contract en derhalve niet zonder oorzaak is;

dat de verbreking alles terug plaatst in de staat waarin de zaken zich zouden bevonden hebben, mocht het contract nooit afgesloten geweest zijn;

dat de hogere waarde van het kasteel ook ten bate van eisers zou gekomen zijn, indien er nooit een contract tussen partijen gesloten ware geweest;

Overwegende dat eisers met de door verweerders betaalde sommen de interesten dienen terug te betalen, welke bedoelde sommen werkelijk opgebracht hebben (vergelijk Lepeltier, La Résolution Judiciaire des contrats, Paris, 1934, n° 131, blz. 322 en volgende);

Om deze redenen,

De Rechtbank,

makende melding dat de artikelen 2 en 30 tot 42 der wet van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond, dienvolgens verklaart verbroken wegens de onmogelijkheid om het contract uit te voeren ten gevolge van de door de overheid getroffen maatregelen, de overeenkomst tussen partijen gesloten op 7 Mei 1942;

verklaart voldoende het door eisers gedane aanbod om aan verweerders de som van 75.800 fr. als hoofdsom te betalen;

zegt voor recht dat eisers bovendien aan verweerders zullen dienen te betalen de interesten, welke voormelde hoofdsom werkelijk zal opgebracht hebben sedert haar betaling door verweerders;

verwijst verweerders in de kosten.

NOOT: Wanneer bij een eenzijdige overeenkomst de nakoming der verbintenissen door overmacht onmogelijk wordt, gaat de verbintenis te niet (artikel 1302 B. W.) en dientengevolge de overeenkomst zelve (vgl. De Page, II, n° 766; III, n° 699, C).

Op de vraag wat bij wederkerige overeenkomsten het gevolg is van het onmogelijk worden van de naleving van de verbintenis van een van partijen, geeft de wet geen algemeen antwoord.

Het antwoord wordt meestal gegeven aan de hand van de leer van het risico. Ofschoon men aldus tot de juiste oplossing komt, lijkt de redenering theoretisch niet aannemelijk.

Planiol-Ripert (*Traité élémentaire*, II, n° 491) vestigt er de aandacht op, dat men het woord «risque» in twee verschillende betekenissen is gaan gebruiken, nl. van «risque de la chose» en «risque du contrat». Het risico van de zaak bedoelt het verloren gaan der zaak door overmacht; ten aanzien daarvan geldt de regel: *res perit domino*. Met het risico van de (wederkerige) overeenkomst wordt het volgende bedoeld: wanneer een van de partijen ten gevolge van overmacht in de onmogelijkheid is haar verbintenis na te komen, blijft de andere partij dan verplicht haar verbintenissen na te leven?

Ons lijkt het juist de leer van het risico te beperken tot het risico van de zaak. Wie lijdt de schade wanneer de zaak door overmacht teniet gaat? Het antwoord luidt dan algemeen: de eigenaar (*res perit domino*).

Een andere vraag is deze: wat is bij wederkerige overeenkomsten het gevolg van het onmogelijk worden door overmacht van de nakoming van de verbintenis van de ene partij op de verbintenis van de andere?

Het antwoord kan dan luiden: wegens het nauw verband tussen de tegenover elkaar staande verbintenissen bij wederkerige overeenkomsten, waarbij de ene partij immers haar verbintenis op zich neemt om (terwille van) de verbintenis van de andere partij, moet worden aangenomen, dat bij het tenietgaan van de ene verbintenis ingevolge overmacht ook de verbintenissen van de tegenpartij vervalt.

Toepassingen van dit beginsel vindt men in de artikelen 1772, 1741, 1790 en 1876 B. W. Bij de overeenkomsten, waarbij eigendom wordt overgedragen (*contrats translatifs de propriété*) behoeft de vraag van de interdependentie van beide verbintenissen niet te worden gesteld. Door het aangaan zelf van de overeenkomst heeft de partij, die tot eigendomsoverdracht verplicht is, immers aan deze hoofdverplichting voldaan. Zij behoeft niet meer te presteren, zodat er van onmogelijkheid van nakoming harer verbintenissen ingevolge overmacht geen sprake kan zijn (vgl. Planiol-Ripert, *Traité élémentaire*, II, n° 499 vv.).

Men is het niet eens over de benaming, die aan bedoeld tenietgaan ener wederkerige overeenkomst moet gegeven worden.

Wij hebben hier niet te maken met de «ontbinding» (*résolution*) van artikel 1184 B. W., dat immers alleen van toepassing is in geval van wanprestatie van toerekenbare niet-nakoming door een van partijen.

Er is ook een belangrijk verschil in rechtsgevolg: de ontbinding van artikel 1184 B. W. werkt «*ex tunc*» (artikel 1183). Het tenietgaan van de wederkerige overeenkomst op grond van de onmogelijkheid van nakoming van de verbintenis van een van partijen ingevolge overmacht werkt daarentegen «*ex nunc*». Fout lijkt ons in bovenstaand vonnis de overweging dat «*verbreking* alles terugplaatst in de staat, waarin de zaken zich zouden bevonden hebben, indien het contract nooit afgesloten ware». Blijkbaar heeft de Rechtbank hier ten onrechte gedacht aan de ontbinding krachtens artikel 1184 B. W.

In zijn arrest van 27 Juni 1947 (Pas. I, 270) heeft het Hof van Verbreking gesproken van «*dissolution*», welk woord De Page, II, n° 766, bij ontstentenis van een specifieke benaming in ons recht, nog «*le moins mauvais*» acht. Artikel 1867, lid 1, B. W. gebruikt het woord «*dissolution*».

In de Nederlandse taal kennen wij geen woord, dat het Franse «*dissolution*» weergeeft. De Nederlandse

tekst van artikel 1867, lid 1, spreekt — volkomen onjuist — van «ontbinding». Het met artikel 1867 C. C. overeenstemmende artikel 1685, lid 1, van het Nederlands Burgerlijk Wetboek luidt: «... wordt de maatschap daardoor ten opzichte van alle de vennoten *ontbonden*».

Om de tegenstelling tussen de twee begrippen duidelijk te maken ziet de Nederlandse rechtswetenschap zich genoodzaakt de Latijnse en Franse termen te gebruiken «*resolutio(n)*» (werking *ex tunc*) en «*dissolutio(n)*» (werking *ex nunc*).

Wellicht zou men eenvoudig kunnen spreken van «tenietgaan». De rechter zou dan kunnen uitmaken dat de overeenkomst is tenietgegaan.

Bovenstaand vonnis spreekt van «*verbreking*», misschien onder invloed van het 3° lid van artikel 1867 B. W., waar inderdaad van «*verbreken*» («*rompre*») sprake is. Ook dit woord lijkt ons echter niet gelukkig.

INGEZONDEN BIJDAGEN

EEN BESCHAMENDE TOESTAND

Luidens artikel 23 van de Grondwet is het gebruik der in België gesproken talen vrij; het kan slechts bij de wet geregeld worden en alleen voor de handelingen der openbare overheid en voor de gerechtszaken.

Na honderd jaar verwarring op dat stuk hebben de wetten van 28 Juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken en 15 Juli 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken een klare toestand geschapen, door de invoering van een taalregeling die, in de grootste mate althans, het bestaan van twee taalgemeenschappen in het Rijk erkent.

Het kan niet ontkend worden dat sedertdien veel is verwezenlijkt geworden en dat de eerbiediging van het eigen karakter en de eigen taal van de beide volksgroepen een merkelijke vooruitgang vertoont tegenover de toestand die in de 19° eeuw bestond.

Het ware echter zeer verkeerd te denken dat niets meer dient gedaan te worden op het gebied van de taalregeling en dat de tijd gekomen is om bij de pakken te blijven zitten. Het volstaat de redactie van bepaalde arresten en vonnissen na te gaan om er zich rekenschap van te geven dat er nog veel inspanning en veel tijd zullen vereist zijn vooraleer een degelijke taal in het gerecht zal worden gebruikt. De toestand is niet beter wat de administratie betreft. De slordige teksten zijn legio; er is geen eenheid in het gebruik van de bestuurstaal door de verschillende Rijksdiensten en de meest eigenaardige nieuwigheden op taalgebied worden de wereld ingezonden.

Sedert de instelling van de Raad van State is daar veel verbetering in gekomen, doch aan die taalverwarring zal slechts een einde kunnen gemaakt worden door de instelling van een centrale raad, die de ministeriële departementen van advies dient en het gebruik van een algemeen aanvaarde bestuurstaal oplegt.

Herhaaldelijk reeds werd de aandacht op deze toestand gevestigd en het is niet onze bedoeling oude twistpunten op te rakelen.

Wij willen alleen enkele feiten aanhalen die eenvoudig verbluffend mogen geheten worden.

Er bestaat op dit oogenblik geen officiële vertaling van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, met het gevolg dat onze hoven en rechtbanken zich bedienen van verschillende wetteksten, die weliswaar door verdienstelijke juristen opgesteld werden maar die niettemin alle officiële waarde ontberen. Naar het schijnt wordt er sedert 10 jaren in het departement van Justitie gewerkt aan de vertaling van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Men kan zich met reden afvragen op welke onoverkomelijke moeilijkheden de Commissie met deze vertaling belast gestuit is, want tot heden heeft niemand ooit de vrucht van haar werk op dit gebied mogen zien...

Voor belangrijke delen van het wetboek van koop-handel is eveneens geen officiële Nederlandse tekst voorhanden. Wel bestaat er een verdienstelijke vertaling van de heer raadsheer De Beus.

Het ligt geenszins in onze bedoeling de verdiensten te verminderen van de ambtenaren, die in de onderscheidene departementen deel uitmaken van de zogenaamde «Vertaaldiensten». Er dient integendeel op gewezen te worden hoe dankbaar hun werk is en in welke ongunstige omstandigheden ze verplicht zijn het hoofd te bieden aan de moeilijkheden die dagelijks oprijzen, door het gebrek aan eenheid en vastheid in de Nederlandse rechts- en bestuurstaal.

Daarenboven worden deze ambtenaren in hun loopbaan geschaad door het feit dat ze deel uitmaken van die vertaaldiensten, die in de meeste departementen de assepoesters onder de diensten zijn. Eerst en vooral zou die onjuiste benaming «vertaaldienst» moeten vervangen worden door een andere term die het belang van die dienst beter in het licht zou stellen, zoals bv. «taaldienst» of «dienst voor overeenstemming der teksten».

Met het oog op de gelijkwaardigheid van de beide landstalen in België zouden niet alleen Nederlandstalige ambtenaren doch ook Franstalige van een dergelijke dienst moeten deel uitmaken. Laten we echter onmiddellijk opmerken dat het thans zeer zelden voorkomt dat een in het Nederlands opgesteld document in het Frans zou moeten vertaald worden...

Anderzijds zou het financieel statuut van de ambtenaren van de bovengenoemde diensten onmiddellijk moeten verbeterd worden.

Er dient aangestipt te worden dat op dit oogenblik in geen enkel ministerieel departement een jurist of een philoloog aangesteld is om te waken over het gebruik van een degelijke rechts- en bestuurstaal voor de besluiten en andere administratieve teksten.

In het departement van Justitie, om een voorbeeld te noemen heeft men tot nog toe wel verschillende romanciers en dichters — die inderdaad blijk gegeven hebben op literair gebied zeer bekwaam te zijn — aangeworven om de Nederlandse versie van de juridische teksten te verzorgen, maar men heeft er blijkbaar nog niet aan gedacht dat een jurist misschien beter aangewezen ware voor dergelijke taak.

De thans bestaande toestand heeft ook zijn komische zijde. Wij kunnen geen beter voorbeeld geven van een tekst, wemeland van taalfouten en onjuiste uitdrukkingen, dan door enkele passuszen te citeren uit het Tuchtreglement dat op dit oogenblik nog steeds in het Belgisch leger van kracht is. Het gaat hier om een wet die de 15^e Maart 1815 door de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden goedgekeurd werd, in België in werking gesteld werd bij besluit van de Souvereine Vorst van 17 April 1815 en gehandhaafd bij besluit van het Voorlopig Bewind d.d. 27 October 1830.

Men vraagt zich af hoe het mogelijk is dat een

dergelijke tekst nog steeds van kracht kan zijn, dan wanneer de lectuur er van elke beschaafde Vlaming met schaamte moet vervullen. Wij geven hieronder enkele staaltjes van dat militair proza :

« Art. 12. — *Al wie geene genoegzame vigilantie betoont, om zich in cas van alarm onder de wapenen te begeven of uit onachtzaamheid verzuimt de verschillende appellen, wachten, exercitiën, monsteringen of inspectiën waartoe hij gecommandeerd is.*

Ieder militair moet zich onmiddellijk naar het kwartier begeven wanneer alarm geblazen of geslagen wordt, alsook in geval van ramp of samenscholingen.

De gegradeerden brengen de militairen van hun corps met hen bij en geven bevel aan de anderen hunne kazerne te vervoegen.

Desnoods, worden onderofficieren door de officieren van dienst in de kazernen, naar verscheidene richtingen uitgezonden om te handelen zoals hiervóór vermeld.»

« Art. 20. — *Al wie zich schuldig maakt aan klijverijen en vechterijen, hetzij met hunne kameraden onderling, of met de burgers of ingezetenen; of wie geringe excessen, baldadigheden of insolentiën pleegt op straat, of in burgerhuizen of drinkwinkels, voor zoo verre dezelve uit dronkenschap, brooddronkenschap of losbandigheid zijn geschied.*

... ».

« Art. 24. — *Al wie zich in den drank te buiten gaat of zich aan liederlijke consuites overgeeft.*

Behalve de straf die bij toepassing van artikel 24 zal opgelegd worden, wordt de tuchtmaatregel «beroving van gunsten» uitgesproken tegen iederen onderofficier, korporaal of soldaat die :

1° *Zich gewoonlijk aan den dank overgeeft;*

2° *Zich bovenmatig bedrinkt;*

3° *Eene veroordeeling ondergaan heeft bij toepassing der artikelen 1, 3 en 9 der besluitwet van 14 November 1939 op de openbare dronkenschap (Zie hoofdstuk IV).»*

« Art. 50. — *De straf van de provoost en het cachot of gat zal de onderofficieren en soldaten van alle militaire dienst ontheffen.*

a. Militaire oefeningen en werken mogen, binnen het kwartier, worden opgelegd aan de gegradeerden en soldaten met prison of cachot gestraft.

b. De gegradeerden en soldaten gestraft met prison of cachot, die geen deel nemen aan de menage, moeten daarbij opgenomen worden tijdens den duur hunner straf.

c. Op marsch, nemen zij plaats in de gelederen en gaan met hunne compagnie. Wanneer het reglement ter bestemming- of rustplaats is aangekomen, worden zij aan de politiewacht overgeleverd.

d. De militairen in opsluiting wier straf geëindigd is, worden onmiddellijk na de wachtparade in vrijheid gesteld door de zorgen van den postoverste der optrekkende wacht.»

Het wordt meer dan tijd aan dergelijke toestand een einde te maken.

Het behoort tot de taak van de uitvoerende macht eenheid en vastheid te brengen in de rechts- en bestuurstaal in het Nederlandssprekend gedeelte van het land. De vervlaamsing van het gerecht, het bestuur en het leger hebben voor gevolg gehad dat steeds meer Vlamingen leidende functies bekleden. Dagelijks echter ondervinden zij de grootste moeilijkheden op taalgebied.

Aan de bestaande taalverwarring dient zo spoedig mogelijk een einde gemaakt te worden. Duidelijke begrippen onderstellen een klare en vaste terminologie.

Loopt men anders geen gevaar dat ons land zou betrokken worden in het onderzoek, waartoe overgegaan wordt op dit ogenblik door een afdeling van de UNESCO, naar de intellectuele ontwikkeling van bepaalde gebieden waar het licht van de cultuur nog maar matig geschenen heeft...

ROBERT SENELLE.

BIBLIOGRAPHIE

Volkenrechtelijke berichten. — Stuk A. — L. VANDENBRANDE : Voor het volkenrecht belangrijke verdragen gesloten tussen 1780 en 1914, uitgegeven door de Dienst voor Buitenlandse Wetgeving bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. - Brussel. - 471 p.

Deze uitgave, waarvan het initiatief genomen is geworden door de Dienst voor Buitenlandse Wetgeving bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel, verdient alle lof.

Het is de bedoeling geweest de bijzonderste teksten, die van belang zijn voor het volkenrecht, vanaf 1780 tot het begin van de eerste wereldoorlog in de Nederlandse taal uit te geven. Dergelijke verzameling ontbrak nog volkomen in het Nederlands. Het werk wil een Nederlandse tegenhanger zijn van de Franse documentenverzameling van Colliard «Droit international et histoire diplomatique» en van de Engelse bundel van Hartmann «Basic documents of international relations».

In detail kan de keuze van de documenten natuurlijk steeds aanleiding geven tot betwisting, doch de belangrijkste volkenrechtelijke documenten van de periode in kwestie zijn opgenomen.

Wat de Nederlandse tekst betreft is deze natuurlijk niet officieel. Voor verschillende documenten is de tekst kunnen opgenomen worden zoals hij voorkomt in de Belgische en Nederlandse staatsbladen en in de Zuid-Afrikaanse staatscourant, maar toch is het noodzakelijk geweest talrijke documenten te vertalen.

De Heer L. Vandenbrande, die zich met het samenstellen van dit werk heeft beziggehouden, heeft hierbij een aanzienlijke inspanning geleverd en haalt eer van zijn werk.

Het is de bedoeling de vijf volgende afleveringen van Volkenrechtelijke Berichten eveneens te wijten aan de publicatie van de Nederlandse tekst van de belangrijkste tractaten en documenten op het gebied van het internationaal publiekrecht der volgende jaren.

Deze verzameling zal een onmisbaar werkinstrument zijn voor onze diplomaten en publiekrechtelijke juristen.

Gezien het belang van het werk is het voorzeker te betreuren dat de uitgave verschijnt in polygraphie. Voor een zo gewichtige onderneming ware voorzeker de druk aangeduid geweest.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Wij ontvingen van het Verbond der Belgische Advocaten het onderstaand rondschrijven.

* * *

Waarde Confrater,

Ons Verbond wordt dit jaar op *Zaterdag 28 Juni 1952* door de Balie van Doornik ontvangen, en wij hopen dat velen onzer confraters aan de manifestaties van deze dag zullen deelnemen.

Wij dringen er ten eerste op aan, dat de aansluitingen ons vóór 16 Juni zouden toekomen.

PROGRAMMA

10 uur Algemene Jaarlijkse Vergadering in de zaal van de Eerste Kamer van het Paleis van Justitie.

Dagorde :

Toespraak door de Voorzitter.

Verslag van de Secretaris-Generaal.

Verslag van de Schatbewaarder-Generaal.

Statutaire verkiezingen.

Dit jaar vervallen de mandaten van de Voorzitter, de twee Ondervoorzitters, de Schatbewaarder-Generaal en de twee Secretarissen.

De Schatbewaarder-Generaal en de twee Secretarissen zijn herkiesbaar.

De kandidaturen moeten ten laatste op 20 Juni aan het Secretariaat toekomen.

Verschillende.

Na de vergadering samenkomst in de voorhall : Dankhulde aan de voor het Vaderland gestorven confraters.

12 uur Vertrek van het Justitiepaleis naar Belœil. Deze verplaatsing zal geschieden per autobus. De confraters welke ze wensen te doen bij middel van hun eigen wagen, worden verzocht dit in het deelnemingsbulletijn te vermelden.

13 uur Lunch in het « Restaurant de la Couronne », tegenover het kasteel van Belœil.

14 u. 30 Geleid bezoek van het kasteel en het park.

16 uur Vertrek van Belœil naar Doornik.

17 uur Ontvangst in het stadhuis te Doornik door het Gemeentebestuur.

18 uur Geleid bezoek van het museum, de kathedraal en de stad, in groep naar ieders keuze.

19 u. 30 Banket in de salons van het Casino, avenue de Maire.

U gelieve te aanvaarden, Geachte Confrater, de betuiging van onze zeer genegen gevoelens.

De Secretaris-Generaal,
Emmanuel Thiébauld.

De Voorzitter,
Théo Collignon.

Opmerkingen :

1. De echtgenoten van onze confraters zullen de lunch, het bezoek aan Belœil, de ontvangst ten stadhuize van Doornik, het bezoek aan de Stad en het banket kunnen bijwonen.
2. De deelnemingskosten zijn vastgesteld op : algemene deelnemingskaart : 50 fr., recht gegend op het kosteloos bezoek aan het kasteel van Belœil. Voor de lunch : 100 fr., banket : 250 fr. De prijzen voor de stagisten werden respectievelijk gebracht

Abonneert U op het Rechtskundig Weekblad

- op 75 en 150 fr. In deze prijzen zijn de bediening en de wijnen begrepen.
3. De confraters die zich per auto zullen verplaatsen, worden verzocht het aantal plaatsen die zij ter beschikking hunner confraters zullen stellen, te laten kennen aan Mr Maurice Dochy, Advocaat te Doornik, Secretaris van de Orderaad.
 4. De confraters welke te Doornik wensen te overnachten worden verzocht er Mr Dochy van op de hoogte te willen brengen.
 5. De samenstelling van het programma eist dat de uurrooster geëerbiedigd worde. Elke zitting zal dus stipt op tijd beginnen.
 6. De confraters welke gedurende het week-end te Doornik wensen te verblijven, kunnen de Zondag ontbijten in «l'Hostellerie du Lion», gelegen op de Mont de la Trinité, op enkele km. van Doornik. De kosten van het ontbijt zijn niet in bovenvermelde deelnemingsprijs begrepen.
 7. Stadskledij voor het banket.

PLECHTIGE SLUITINGSZITTING VAN DE JONGE BALIE BIJ DE HOGE RAAD DER NEDERLANDEN

14 Juni 1952

Vrijdag 14 Juni 1952, in de late namiddag kwamen de meeste vertegenwoordigers der Conferenties en Jonge Balies, zo uit Nederland, als uit België, uit het Groot-Hertogdom Luxemburg en Frankrijk, in het Kurhaus te Scheveningen toe.

Van heinde en ver waren ze gekomen.

Het Vlaams pleitgenootschap te Brussel was vertegenwoordigd door zijn Voorzitter, Mr M. Van Hemelryck en zijn Secretaris, Mr Winnepennickx.

De Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent was vertegenwoordigd door haar Ondervoorzitter, Mr J. Debra, de Vlaamse Conferentie der Balie te Antwerpen door haar Voorzitter, Mr E. Ooms.

De zes man sterke afvaardiging van de Jeune Barreau te Brussel stond onder de leiding van Mr Georges Boels. De «Conférence du Jeune Barreau» te Luik was vertegenwoordigd door haar Directeur, Mr Stassen; de «Conférence du Jeune Barreau» te Gent was aanwezig in de persoon van haar bestuurslid, Mr Geirlandt, die te Antwerpen in deze van Mr Luc Schöller en die te Charleroi in deze van haar Voorzitter, Mr Born.

De Balies en de Conferenties uit het Groot Hertogdom Luxemburg waren vertegenwoordigd door Mr Props en Mr Besch.

De vertegenwoordiging van de Balie bij het Hof van Beroep te Parijs bestond uit dhr Stafhouder, Mr Chresteil, en drie secretarissen van de «Conférence du Stage»: Mr Colette Blum, Mr Taittinger en Mr Cheminai.

De ontvangst was gulhartig en vond plaats op een der grote terrassen van het Kurhaus. Het naderende en dreigende onweer kon de opgeruimde stemming niet breken.

De traditioneel geworden «Bols» ontbrak natuurlijk niet, evenmin als de door binnen- en buitenland zozeer op prijs gestelde «Maatjes».

's Avonds gebruikten de gasten, te zamen met het Bestuur van de Jonge Balie bij de Hoge Raad en talrijke leden van dezelfde, het avondmaal in «La Rotonde», grote restaurant-zaal van het Kurhaus. In de loop ervan, werd het gezelschap vervoege door dhr

Deken der Balie bij de Hoge Raad der Nederlanden, Mr Wyckerheld Bisdom. Tot laat in de avond werd er verbroederd.

's Anderendaags werd op de vriendelijke uitnodiging van de Carnegiëstichting, het Vredespaleis in Den Haag bezocht.

Het bezoek geschiedde onder de leiding van de heer De Monzie, van het Beheer der stichting. Het toeval wilde, dat het Internationaal Hof, onder voorzitterschap van de heer Guerrero, beroemd rechtsgeleerde uit San Salvador, op het ogenblik van het bezoek in zitting was voor een korte tussenkomst van de raadsman der Anglo-Iranian, zodat deze laatste aan het woord gehoord werd, uitgedost zoals onze confraters aan de overzijde van de Noordzee en getooid met de onafscheidbare pruik. Aan de andere zijde van de balie stonden onze twee landgenoten, Mr Henri Rolin en Mr Marcel Sluzni, der balie bij het Hof van Beroep te Brussel.

Het bezoek eindigde met een kleine ontvangst in één der zalen van het gelijkvloers van dit heerlijke Vredespaleis.

De lunch werd genomen «à la Javanaise», in een Indisch restaurant «Garoea», gelegen in het hart van de stad aan de Kneuterdijk. Het maal viel aan allen bijzonder in de smaak.

De plechtige sluitingszitting van de werkzaamheden der Jonge Balie vond plaats in de grote zittingszaal van de Hoge Raad. Zij werd te 15 u. 15 voor geopend verklaard door Mr H. J. J. van den Biesen, voorzitter van de Jonge Balie. Hij was gezeten tussen de heer voorzitter van de Hoge Raad en de heer deken van de Orde, Mr Wyckerveld-Bisdom.

Zaten eveneens aan de bestuurstafel: een vertegenwoordiger van Zijne Excellentie de Minister van Justie, de heer Stafhouder der balie bij het Hof van Beroep te Parijs, Mr Chresteil, de heer Stafhouder Thévenet, van de balie te Brussel; de afgevaardigde van de heer Stafhouder van het Groot-Hertogdom Luxemburg, Mr Props; de leden van het bestuur, Mr H. P. Talsma, ondervoorzitter; Mr P. A. Roggen, eerste-secretaris; Mr E. A. M. Hüffer, tweede secretaris, en Mr C. H. D. Suermondt, schatbewaarder.

Aan dezelfde tafel namen ook plaats: Mr Van Dooren, oud-deken van de balie, stichter van de Van Dooren-prijs en erelid van de Jonge Balie, alsmede Mr Nysingh, zopas nog deken van de balie en die in de loop van de plechtigheid tot erelid zou benoemd worden.

In de zaal zelf zijn, buiten verschillende leden van de Hoge Raad, de president van en de procureur-generaal bij het Gerechtshof, de president van en de procureur-fiscaal bij de Arrondissementsrechtbank, de president van de Hogere Militaire Rechtsmacht, griffiers, nog aanwezig de talrijke vertegenwoordigers van de vreemde balies en conferenties, hierboven reeds vermeld en welke onderwijl versterkt waren door Mr De Vliegheer, afgevaardigde van de heer Stafhouder De Bie der balie bij het Hof van Beroep te Gent; Mr C. Van der Planken, Stafhouder der balie te Antwerpen; Mr Coeckelbergh, van de balie te Charleroi; Mr Worst, der balie van Amsterdam, en een vertegenwoordiger van de heer deken der balie te Rotterdam.

Talrijke confrères uit Den Haag zelf vulden verder de ruime, maar ietwat kille grote zittingszaal van de Hoge Raad.

De heer voorzitter, Mr H. J. J. van der Biesen, dankte de talrijke aanwezigen, onder wie meer dan één verschillende grenzen had moeten overschrijden om de plechtigheid van de namiddag bij te wonen. Tevens wees hij erop, niet zonder een blijkbaar gevoel

van spijt, dat de Jonge Balie zich voor het laatst « bij de Hoge Raad der Nederlanden » zou mogen noemen, wijl de nieuwe wet ging gestemd worden, ingevolge, welke de jonge advocaten voortaan de eed bij de Arrondissementsrechtbank zouden af te leggen hebben, in plaats van bij de Hoge Raad.

Na deze inleiding werd het woord verleend aan de deken der Orde, Mr Wyckerveld-Bisdorp, die bondig, maar op de hem eigen wijze en met zijn gekende en diep inslaande welsprekendheid, spreekt over het advocatenberoep, om een facet ervan te belichten, nl. zijn verhouding tot de kunst. De juridische wetenschap is niet onverenigbaar met de kunst. De rede, de ratio moet het laatste woord in de wetenschap hebben, maar wetenschap en studie staan niet alleen. Bij de beoefening van het beroep en de toepassing van de wetenschap komt er ook gevoel bij te pas, evenwicht, sentiment, karakter en vooral de eigen persoonlijkheid. De kunst behoort de bekroning van de wetenschap te zijn. De advocaat moet erkend worden in zijn werk, in zijn briefwisseling, in zijn besluiten, in zijn pleidooien. Al deze uitingen van zijn beroepsleven dienen de stempel van zijn persoonlijkheid te dragen, een uiting van dezelfde te zijn, zodat een bepaalde brief, bepaalde besluiten, een gegeven pleidooi van niemand anders dan van Mr X of van Mr Z zijn kunnen.

De toespraak van de heer deken wordt op warme toejuichingen onthaald.

Verder wordt het programma afgehandeld, hetwelk de installatie als erelid van de Jonge Balie voorziet van de in België en Frankrijk, zomede in Nederland, zo gunstig gekende deken Nysing.

De installatie geschiedt met een herinnering aan al wat deken Nysing voor de Jonge Balie deed, vooral bij de herinrichting van dezelfde na de jongste wereldoorlog.

De heer deken Nysing dankte met een geestig en rondborstig woord.

Het programma voorzag verder de uitreiking van de Van Dooren-prijs. Vooraleer evenwel daartoe overgegaan werd, bracht de stichter van de prijs, Mr Van Dooren, een verslag uit over de prijskamp zelf en deed dit op een zeer levendige wijze, door hem te vergelijken met een wielrijdersprint. Hij bracht ook kritiek uit en wees erop, dat over het algemeen te weinig gearticuleerd werd en te veel misbruik werd gemaakt van de pleitnota; ook werd er, volgens hem, te zacht gesproken. Deze kritiek belette nochtans niet dat het geheel op een zeer hoog peil stond en hij wenst dan ook de deelnemers geluk. De vijf bekroonden zijn: Mr Burima, Mr Van der Wee, Mr Van den Giesen, Mr Jans en Mr Stoop.

Aan de eerste, Mr Burima, overhandigde hij de beker der welsprekendheid. Bijzonder wenste hij hem geluk en wees erop dat de balie van hem veel verwachtte en hij hoge verplichtingen tegenover dezelfde had.

De eigenlijke openingsrede is in Den Haag een dubbele sluitingsrede. De één in de Nederlandse, en de andere in de Franse taal uitgesproken. De Nederlandse redevoering werd gehouden door Mr Maris, die sprak over de verdediging van de democratie. Volgens hem was het noodzakelijk over te gaan tot een grote schoonmaak van onze politieke terminologie. Democratie werd door hem beschouwd als staatsvorm. Hij bestudeerde hem vooral in verband met de aanvallen, waarvan hij het voorwerp was en is. De legale en illegale wijzen om hem uit te schakelen werden bestudeerd. In Frankrijk, in Italië, in Duitsland en ten slotte in Engeland. Volgens hem is de legale afschaf-

ting van de democratie een onmogelijkheid. De verkozenen van het kiezersvolk kunnen nimmer de bevoegdheid hebben om de democratie af te schaffen. Macht is geen almacht, het is een beperkte bevoegdheid. Hij besluit met erop te wijzen, dat het geloof in de democratie een noodzakelijkheid is.

Uit zijn uiteenzetting leidt hij het gevolg af, dat de politieke partij, die de propaganda voor de afschaffing van de democratie voert, moet verboden worden, wijl deze propaganda de eerste fase is van de verwezenlijking der legale middelen om het ongeoorloofde doel te bereiken. De dictatoriale discussieclub, waar theoretisch gedebatteerd wordt over de voor- en nadelen van de dictatuur, is wel geoorloofd, maar eens dat naar de verwezenlijking van de dictatuur gestreefd werd, komt men op het verboden terrein. De criteria kunnen wel moeilijk zijn, maar de democratie behoort beschermd te worden.

Mr Piet De Brauw spreekt over « Le Théâtre et le Barreau ». Het onderwerp is veel beperkter dan de titel het laat vermoeden. De redenaar heeft het over de redevoering van Marcus Antonius van Shakespeare in zijn werk « Julius Cesar » en hij toont aan dat deze rede een model van pleidooi is. Hij volgt haar in haar ontwikkeling en toont aan hoe de dramaturg, zoals de pleitende advocaat, ten slotte het beoogde doel bereikt: de overtuiging van de toehoorder, die in het ene geval het publiek, en in het andere geval de rechtbank is.

De redenaar blijkt grote zin voor humor en paradoxe te bezitten.

Het was een schitterend geslaagde sluitingszitting, welke door de voorzitter, Mr H. J. J. van der Biesen, met een hamerslag voor geheven verklaard werd.

's Avonds werd het geheel van de plechtigheden met een groots feestmaal gesloten, hetwelk aangelegd was in een der ruime zalen van het « Kurhaus » te Scheveningen. Heerlijke spijzen en wijnen werden opgediend.

Door de heer deken werd een heildronk uitgebracht op H. M. Koningin Juliana, en bij het nagerecht werden verschillende toasts uitgesproken. De eerste door de heer deken Mr Wyckerveld-Bisdorp, en in het Frans en in het Nederlands. De vriendelijke woorden, welke hij voor de Vlaamse balies en haar vertegenwoordigers had, troffen deze laatsten zeer diep.

Namen achtereenvolgens het woord: Mr Chresteil, Stafhouder der balie bij het Hof van Beroep te Parijs; Mr Thévenet, Stafhouder der balie bij het Hof van Beroep te Brussel; Mr W. van Hemelryck, voorzitter van het Vlaamse Pleitgenootschap te Brussel; Mr Worst, afgevaardigde van de heer deken van de balie te Amsterdam, en Mr G. Boels, voorzitter van de Jeune Barreau te Brussel.

In naam van de jongeren uit Parijs werd het woord gevoerd door Mr Taittinger.

In de herinnering van allen, die aan deze plechtigheden mochten deelnemen, zal de sluiting van de werkzaamheden der Jonge Balie bij de Hoge Raad der Nederlanden, in 1952, lang voortleven.

JAARLIJKE VERGADERING VAN DE VERENIGING DER ZWEEDE ADVOCATEN

Een lange treinreis van 36 uren, onderbroken door het oversteken van twee zeearmen, brengt ons tot Stockholm langs de vette weiden van Denemarken en de grote Zweedse bossen hier en daar opengescheurd door prachtige meren met enkele zeldzame landhuisjes.

De Vereniging der Zweedse Advocaten had het Verbond der Belgische Advocaten uitgenodigd om zich

te doen vertegenwoordigen op zijn algemene jaarlijkse vergadering. Deze heeft plaats gehad op 7 Juni i.l. te Stockholm, indrukwekkende stad met de lange schemeringen, met de klare en doorschijnende nachten, die haar rijkdom en haar geschiedenis uitstelt in statige monumenten.

De Voorzitter van de Vereniging der Zweedse Advocaten, de Heer Stafhouder Bomgren, geniet in België veel sympathie. Hij heeft talrijke malen ons land bezocht. Wij hebben hem in 1948 te Brussel ontmoet op het Congres van de Internationale Unie der Advocaten en het vorig jaar heeft hij te Brugge deelgenomen aan de feestelijkheden ter gelegenheid van het 65-jarig bestaan van het Verbond der Belgische Advocaten.

De zitting vangt aan om 10,30 uur met vriendelijke welkomstbegroetingen aan de vertegenwoordigers der vreemde balies.

De debatten zijn lang en kalm, geen verheffing van de stem, geen toejuichingen. De tussenkomsten volgen elkaar op met een echt noordse bedaardheid. Slechts nu en dan slaagt een spreker er in de vergadering even te doen glimlachen. Alles gebeurt uitsluitend in het Zweeds en de uitgenodigde, die deze taal niet verstaat, waarvan de menigvuldige monosyllaben de harmonie breken, woont deze debatten bij nieuwsgierig verrast plotseling een «ja» of een «neen» te horen uitroepen als antwoord op een vraag van de Voorzitter. Wanneer de meningen verdeeld schijnen nodigt de Voorzitter de aanwezigen uit zich op te stellen langs beide zijden der zaal om ze te tellen. En kalm staat iedereen op en begeeft zich naar rechts of naar links. Na de stemming hernemen de aanwezigen hun plaats en zo gaat de vergadering voort tot 12,30 uur, om te 2 uur te herbeginnen en een zwaar beladen dagorde uit te putten, die hoofdzakelijk als voorwerp had het onderzoek van de waarborgen die van de advocaten konden vereist worden bij het beheer der gelden van hun cliënteel.

Het traditioneel banket bracht een 100-tal disgenoten samen. De smoking is verplichtend en voegt nog een noot van strenge waardigheid toe aan de ernst van het eerste contact. Enkele avondtoiletten luisteren de strakke uniformiteit van het zwart en wit op. Er zijn weinig vrouwelijke advocaten, doch men telt voor heel Zweden slechts 800 advocaten.

De Voorzitter van het Hoogste Hof, de Voorzitter van het Hof van Beroep te Stockholm, de Procureur en andere magistraten wonen deze specifiek Zweedse feestelijkheden bij waar de «snaps», de nationale likeur, een onontbeerlijke plaats inneemt. Op de bebloemde tafels wisselen de Zweedse vlaggen af met Deense, Noorse, Finse en Belgische.

Volgens het gebruik van het land begroeten de disgenoten zich om beurt, hetzij van de ene tafel tot de andere, hetzij aan dezelfde tafel, heffen het glas, drinken en begroeten zich opnieuw.

De toasten, waarvan enkele de herinnering aan Koningin Astrid in het midden brengen, worden aangekondigd door een klinkende gongslag. Zij gaan hun gang op eentonige wijze, met een kalmte die verbijstend is voor een Belg die gewoon is aan meer uitbundigheid of ten minste aan meer genuanceerde harmonie in het woord. Zij eindigen zonder verheffing der stem als gold het een vertrouwelijke mededeling. Dan staan al de disgenoten recht en drinken in stilte. Het is slechts wanneer ze terug gezeten zijn dat de toejuichingen losbarsten.

En het banket eindigt bij het spelen van een zachte muziek; de aanwezigen verspreiden zich in de salons, waar ze blijven praten tot rond middernacht. Dan

wacht hen een tweede eetmaal opgediend aan kleine tafels.

's Anderendaags verenigde een gezellige lunch aan de buitenkant van de stad de vreemde uitgenodigden en de leden van het bureau der Vereniging van Zweedse Advocaten. Er was een alleraardigste plaats uitgekozen: de «Skansen» gelegen in het oud koninklijk jachtdomein aan de voet van hetwelk Stockholm met zijn historische monumenten en zijn statige zee-armen zich uitstrekt in kalme en lichtende schittering.

Na mooie folkloristische dansen, uitgevoerd bij het spel der violen en in kleurrijke nationale kostumen, te hebben kunnen bewonderen hadden wij gelegenheid de diertuin te bezoeken, waar de rendieren afwisselen met zeehonden en witte beren.

* * *

En het werd daarna het traditioneel afscheid met de hoop elkaar opnieuw te ontmoeten.

De ontvangst van de Zweedse advocaten stond in het teken van de grootste hartelijkheid en van een voortdurende bezorgdheid om het verblijf van de vreemde confraters aangenaam te maken.

Dit eerste bezoek van het Verbond aan de Vereniging der Zweedse Advocaten moet een traditie inzetten.

Is de balie niet aan de zijde geplaatst van de magistratuur om met haar het gemeenschappelijk werk van het gerecht te verwezenlijken? Doch het gerecht is niet denkbaar zonder onafhankelijkheid, zekerheid en vrijheid. Trilogie waarvan men al het belang beseft maar ook al de broosheid.

Ook is het nodig en onontbeerlijk dat er voortdurende en menigvuldige contacten zouden ontstaan tussen al de balies der landen van Europa waar het gerecht nog vrij is.

Reeds het vorig jaar te Brugge, onder de drang van zijn dynamische voorzitter, Stafhouder Collignon, had het Verbond der Belgische Advocaten gebroken met een enigszins verouderde traditie die wilde dat de uitnodigingen van vreemde balies zouden beperkt blijven tot Frankrijk, Nederland en Luxemburg, en had het afgevaardigden uitgenodigd der balies van Zweden, Zwitserland, Spanje en Italië om aanwezig te zijn bij de viering van zijn 65-jarig bestaan.

Dit jaar zal te Doornik de balie van Lissabon vertegenwoordigd zijn; de balies van Spanje en Zwitserland zullen eveneens afgevaardigden zenden.

Op deze wijze zal er een traditie ontstaan die de horizonen van de balie zal verbreden.

Emmanuel Thiebauld.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Op Donderdag, 5 Juni, stelde onze Conferentie al de stagisten aan de Balie in de gelegenheid hunne talenten te tonen en mee te dingen naar de Herman de Jongh-Prijs, — die zonder in details te treden — op geldelijk en honorifiek gebied geenszins te verismaden is.

Van de talrijke ingeschrevenen konden er zich slechts drie kandidaten aanbieden, wat bewijst dat de jonge stagisten ofwel overlast worden met werk door hun patroons, ofwel de ware zin voor eigen werk verloren hebben.

Voorzitter Ooms opent de vergadering en geeft een korte opsomming van hetgeen tijdens dit rijkgevuuld jaar reeds werd gepresteerd. Hij omlijnt duidelijk de voorwaarden van de wedstrijd en wenst de mededingers van harte veel geluk. Samen met zijn mede-juryleden, Heer Stafhouder Van der Planken en Mr R. Victor, neemt hij plaats achter de tafel met het groene laken en geeft het woord aan de eerste Cicero, Mr Allegoet.

Onze confrater heeft een diepgaande studie gemaakt over de notariële verantwoordelijkheid, aan de hand van de wet van 25 Ventôse XI. Hij stelt vast dat de wet duister blijft terwijl zich in de rechtspraak twee tegenstrijdige stromingen voordoen: verantwoordelijkheid mits het begaan van zware of vormelijke fout, dan wel verantwoordelijkheid wanneer de notaris zelfs het minste tekort begaat als «conseiller impartial des parties». Spreker verkiest een realistische rechtspraak, die ieder geval zelfstandig onderzoekt en alleen van de «culpa lata» rekening houdt.

Meester Six behandelt een zeer belangwekkend onderwerp: Heeft men om geldig een schenking of een testament te maken, een meer vrije wil of een gaver verstand nodig dan voor rechtshandelingen ten bezwarende titel? Vanzelfsprekend is de doctrine en de jurisprudentie in twee kampen verdeeld. Zelfs onze klassiekers Kluyskens en De Page kunnen het hier met elkaar niet vinden. Spreker schaaft zich uiteindelijk langs de zijde der «pro»-theorie, omdat het verslag van Jaubert in de voorbereidende werken van het Burgerlijk Wetboek in die richting wijst.

Als laatste in de reeks komt Meester Clerckx aan het woord. Zijn onderwerp omvat één der moeilijkste controversen in het Burgerlijk Recht: de solidaire verbintenissen. Spreker onderzoekt met aandacht dit rechtskundig verschijnsel bij de burgerlijke delicten, de oneigenlijke delicten en de overeenkomsten.

Nadat het laatste applaus is weggestorven (de jonge confraters hadden er aan gehouden de mededingers moreel te steunen door aanwezigheid en toejuichingen) begint de moeilijke taak, die van de Heren Juryleden. Vermoedelijk wordt de uitslag bekend gemaakt op 3 Juli ek. bij de eindvergadering der Conferentie.

J. M.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift - n° 9 - Mei 1952.

Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Taxes met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirecte staatsbelastingen. — Buitenlandse belastingen.

Tijdschrift voor notarissen - Mei 1952 - n° 5.

D. Martens, Vaststelling, in een staat van vereffening, dat minderjarigen geen aandeel verkrijgen in een erfenis, wegens ontoereikend van het beschikbaar gedeelte. Beroep, bij de Rechtbank van eerste aanleg, tegen de weigering van de Vrederechter bij de akte tussen te komen. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad - afl. 24 van 14 Juni 1952.

Prof. Mr G. E. Langemeijer, De wetgever tegenover opzet en schuld.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en registratie - n° 4247 van 14 Juni 1952.

Prof. Mr Dr S. van Brakel, Nog eens art. 992 B.W. — Dr A. Begheijn, Kerkelijke instellingen en inkomstenbelasting.

Journal des Tribunaux - 15 juin 1952 - n° 3943.

Armand Mergen, Les critères criminologiques de la prostitution et les devoirs de la société.

Revue de Droit pénal et de criminologie - juin 1952.

Dr Jacques Ley, Les problèmes médico-légaux de la psycho-chirurgie.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique - 6e aflevering.

Ch. Wathour, Les services publics autonomes.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités - n° 3 - Maart 1952.

René Piret, Du caractère commun ou propre des créances nées en suite d'un accident corporel, dont un époux commun en biens a été victime.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 12 juin 1952 - 23e cahier.

René Rodière, Y a-t-il responsabilité contractuelle du fait d'autrui?

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"